

Sevgili Okur!

İkinci sayımız ile karşınızdayız. Dergimizin ilk sayısını “başlangıç” teması ile ocak ayında sizlerle buluşturmuştuk. Binbir heyecan ile okurlarımızı selamladığımız bu sayıya göstermiş olduğunuz teveccühten ötürü müteşekkir olduğumuzu belirtmek isteriz. Bu müsbet hava içerisinde dergimizin ikinci sayısını sizlerle paylaşmaktan büyük mutluluk duyuyoruz. Dergimizin ikinci sayısının temasını “umut” olarak belirledik. Çünkü merhûm Sezai Karakoç'un ifade buyurduğu gibi inanıyoruz ki; “Geleğinde bir umut bulmayan insan, bugününe de kaybetmiştir.” Bugünü kaybetmemeyi temenni ediyor ve bu vesileyle şairimizi tekrar rahmetle anıyoruz.

Bu sayı ile birlikte aramıza yeni katılan arkadaşımız oldu. Kendilerine hoş geldiniz diyor, yeni sayımıza katkı sunan eser sahiplerine teşekkür ediyorum. Büttün yoğunluğuna rağmen bizlere kıymetli vaktini ayıran çok değerli büyüğümüz, Tanzania Büyükelçisi ve eski AFAD başkanı Sayın Mehmet Güllüoğlu'na ayrıca teşekkürü bir borç bilirim. Gelecek sayıda tekrar buluşabilmek ümidi ve duasıyla...

Her ne kadar sürç-i lisan ettiysek affola!

Editör

Dilanur Demir
Hacer Reisoğlu

Yayın Kurulu

Ahmet Berat İpek
Rasim Tamer Güzey
Ravza Nur Binici
Salih Cundullah Tanış
Sena Betül Yılmaz
Zehra Binici
Zeynep Zülal Karakaş

Tashih
Şeyma Dönmez

Grafik Tasarım
Sevde Yılmaz

İletişim
vesair@imhanadolu.org
Twitter: @vesairdergisi
İnstagram: @vesairdergisi

04

Umut İksiri
Talha Özsarı

06

Umut Tuneli
Salih Tanış

08

Umutla Yaşamak
Zehra Binici

10

Arabaşı Masalı
İrem Topuz

20

Nedir Bu Hukuk-
Ahlak İlişkisi
Ahmet Berat İpek

22

Mekanı Algılamak
Üzerine
Zeynep Zülal
Karataş

23

Çocukların
Umuduna Dair
Ravza Nur Binici

24

Metaverse(Öte
Evren)
Tamer Güzey

36

Banjalukada Muradiye
Mustafa Miri

38

Röportaj
Mehmet Güllüoğlu-
Sena Betül Yılmaz-
Dilanur Demir

42

Bir Yoldaşı Beklerken Ona
Olan Konuşmalar
İlyas Şahin Yılmaz

44

Dünyayı Tanıyalım

12

16

18

19

Hamid'in Baki
Hasenatı:
Hamidiye Etfal
Hastane-i Âlisi
Abdurrahman Tüzel

İnsanın
Prototipine dair
Berat Han Rır

Ayaz Kundurası
Amine Berra Bozkurt

Geçmiş Geçmemiş mi?
Şeyda Kircal

26

28

30

32

Susmak
Abdussamed Karademir

Sen Taze Bir Haber Misin?
Elif Karataş

Sporcular
Ahmet Berat İpek

Sanat Durağı(Röportaj)
Mustafa Cemil Efe-
Muhammed Emirhan Patacı

46

48

Karikatür
Ahmet Berat İpek

Yer Elması
Bülent Tokgöz

MERHAMET İKSİRİ

Merhamet.. Ekmek gibi su gibi ihtiyaç duyduğumuz ruhî tekamüle mukaddime görevini üstlenebilecek soylulukta bir kavram. Çağın dayatmalarına, “Hayat budur ve bundan ibarettir!” illüzyonlarına karşı bir başkaldırı, gür sadayla söylemiş bir “Hayır!”. Ötekinin varlığını ısrarla unutturmaya çalışan ve insanı yalnızlaştırmayı adeta bir görev edinmiş hazır medeniyete karşı bir hatırlama ve bir çoğalma.

Merhamet, insanın kalbini ötekinin derdine açabilmesiyle başlar. Varlığının eksenine kendini koyan, hayatı hep kendi dürbününden izleyen bir insan için merhamet çok yabancı bir melekedir. Empatiyi öğrenmiş bir insan ancak samimi bir merhamete sahip olabilir. Karşimdakinin derdini ne kadar yüreğimde hissedebiliyorsam, benliğimin mülkiyet sahasında ona ne kadar yer açabiliyorsam o kadar insanım demektir. Ancak o zaman insan merhamete yakın bir yerlerde gezindiğini anlayabilir.

Hepimiz cismen var olduğumuz kadar ruhlarımıza, manevî dünyamızda varız. Bir güler yüze, iki çift hoş söze susuyoruz. Hayatın bize sunmayı vaat ettiği oyuncaklar bir yere kadar bize eşlik ediyor. Bir yerden sonra yalnızlık gelip çatıyor. İnsan var olduğundan beri karşı karşıya olduğu anlam sırrını bulmak için çırpinırken buluyor kendini. “Bütün insanlığı dövsen havanda zerre zerre herkes yine yalnız” diyor şair. Eş, dost, akraba, mal, mülk, kariyer ve hatta hayaller ve ideallerin bizi peşinden bir ömür sürükledikten sonra yok olup gidecek olması, dikkat etmeyen bir insan için anlamsızlık hissi doğuruyor. İşte burada insanı insan yapan asıl öz bizi elimizden tutup hayata kaldırır. Ruh dünyamızın varlığını ve varoluş sebebini anlayabilen insan artık diğerleriyle aynı zihin dünyasına sahip değildir. Kurda, kuşa, ağaca, insana en önemlisi kendisine merhametle bakmayı öğrenebilir. Kendisine ve karşısındakine hata payı verir. Kesin hükümlerden ve ön yargılardan kaçınmaya çalışır. Toplumsal sorunların nedenini ararken en büyük derdi kendisiyle olur. Evet merhamet merkezli bir

bakış açısı dünyayı imar edebilir. Bu bakış açısı, harcı şefkat ve ihtimam olan sağlam kaleler inşa ettirebilir. O kaleler hem bize emin bir mekân hem de derdiyle bize sığınmak isteyenlere güvenli bir barınak olur.

Merhamet, yalnızlığa methiyeler dizen, insan insanın kurdudur diyen bir zihniyetin ürettiği bombardımana karşı bir paratonerdır. Hazır medeniyet, insanları yalnızlaştırmak istiyor; çünkü yalnız bir birey dünyanın tekin yer olmadığına gün geçtikçe daha çok inanır. Bu kişi belki dostunda bulacağı güveni, bir olma duygusunu yitirdiğinden hayatı daha emin bir hale getirmek için daha çok sahip olacak, kendisine sahte bir hayat örecek, objelere tutunarak yaşamak isteyecektir. Dolayısıyla daha çok tüketecektir. Hazır düzenin istediği tam da budur. Bakın hayatını başkaları için vakfetmiş insanlara. Bakın yetime kucak açmış bir babaya. Onların hayatında; el ile tutulan göz ile görülene fazla anlam yüklemek yoktur. Çünkü onlar hakikî mutluluk nedir onun hazzını bir kere almışlardır. Başkasının derdiyle çoğalan insanı sahte, pazarlanabilen mutluluklarla büyüleyemezsiniz. İşte bu açıdan merhamete dönüş bir devrim niteliği taşıır. Belki gelmiş geçmiş en soylu devrim. İnatla ısrarla hayır, yanı başında zorluk çeken bir kardeşime sırtımı dönemem. O açken tokmuş numarası yapamam. Vicdanımı da onun ve derdinin yokluğuna ikna edemem ya. “Adam aldırma da geç diyemem aldırırım” diyor Akif. Çağın bu derin yarasını da sağaltacak güç merhametten başka bir şey değildir.

Merhamet öyle asıl bir duygudur ki kesinlikle boşvermişlik ile aynı safta bulunamaz. Ümitten yoksun, geleceğe dair sürekli karamsar birisi merhamete hep yabancıdır. İnsanın görev ve sorumluluklarını reddeden hayatı aldığı hazlar kadar tanımlayabilen bir bakış açısından merhamet kendisine yer bulamaz. Çünkü merhamet konfor kaçırın bir hadisedir. O basit bir acıma duygusundan çok daha fazlasıdır. Fikir ve aksiyon üretmeyen bir merhamet, merhamet değildir.

O olsa olsa trajik durum ve olaylar karşısında vicdanın girdiklanması olur o kadar. En zalmızın bileyin bile vicdan almaçlarını bir şekilde uyarabilirsiniz ama zalimlerden merhamet bekleyemezsiniz. "Merhamet masum olduğu için her kalbe misafir olmaz." diyor İbn-i Haldun. Merhametinasaletibambaşkadir. Onuhaketmekgerekir.

Kierkegaard diyor ki:"Bir insana yardım etmek ona tahakküm etmek değildir." Öyledir zaten insanoğlu. Bir gün kendisinin de yardıma ihtiyaç duyabileceği ihtimalini hep halinin altına süpürür. Ve içten içe yardım ettiği insana acır. Halbuki yaralar bir oldukça sarılıyor. Üstten bir bakışla yapılan eylemler hâlis niyetle olsa bile kocaman bir eksik barındırıyor: Bir olma duygusu. İşte merhamet tek perspektifli bir şefkatten çok yarayı paylaşabilecek cesarenin adıdır.

Özlemini duyduğumuz merhamet iklimine en büyük yumruğu rekabetçi sosyal hayatımız vuruyor. Mazlum olmak istemiyorsan zalm ol mantığı başarıyı putlaştırmıyor. Hazır tüketmeye alışmış beyinlerimiz

paketlenmiş başarıyı getirmeyen çalışmayı boşă kürek çekmek正在说. Hayatı mücadele edilmesi gereken bir olgu olarak kabul eden bir zihniyet bizi güzele karşı kör eder. Ruh dünyamızı fakirleştirir. Böyle bir dünyada merhametten ancak maraz doğacığına inanılır. Oysa her geçen gün toplumsal anlamda merhamete daha çok muhtaç hale geliyoruz. Güzele savaş açan mağlubiyete mahkumdur. Merhamete savaş açmayalım. Onun bizi dönüştürmesine müsaade edelim. Bırakalım merhametin büyüleyici esintisi ruhlarımıza okşasın.

UMUT TÜNELİ

**Ey bütün zamanların gizlendiği kuytu yer,
kalbimiz daha kuytu yine de sıgar Allah.(1)**

İnsanın kendince kaçışları vardır ya hani, kimi zaman sebepsiz, kimi zaman öfkeliğinden, kimi zaman sıkıntıdan, darlıktan ve daha nice ruh hallerinden kaçacak yer arar, bir kaçış yeri ister. İşte o kaçış yerinin zitti lazım bize. Hayatın içindeki kötülüklerle karşı kaçmak değil vuruşmak, atılgan olarak ön safta mücadele etmek lazım. Biz; umutsuzluk, karamsarlık, şüphecilik ve tükenmişlik gibi menfi hallerin tüccarlığını yapanlardan değil, ruhumuzda gezinen o coşkun duyguya umuda tutunanlardan ve umut telkin edenlerden olacağız.

Konunun başlığından da anlaşılacağı üzere umut tünellerimizi arayıp sorgulayacağız. İnsanda umuda giden tünelleri, sonunda ışık olan tünelleri, içerisinde aydınlığa bir tomurcuğun topraktan filizlenışı gibi aydınlığın huzuruna varan umutları nevş edeceğiz. Karlar arasından doğadaki diğer çiçeklere umut olan kardelen çiçeği gibi ya da sert kayalar arasındaki oyuklardan içeri sızan ışık huzmelerini takip edip kayanın üstünde dirilen ve yetişen taşkıran çiçeği gibi.

Saraybosna'daki savaş esnasında, Sırp kuşatması altındaki Boşnakların dayanağı olan Umut Tüneli hatırlıma gelir hemen. Tünelin maneviyatı çok önemlidir, Boşnaklar için. Onlar için tünel, umut ve yaşama tutunmanın en ilkesel sembolüdür günümüzde. Adının Umut Tüneli olması işte bu yüzdendir. İnsanoğlunun umut tüneli coğrafî ya da fizikî olmayıp tamamıyla şahsi ve varoluşsalıdır. Feridüddin Attar*in hikayesindeki gibi her birimiz Simurg*u arıyoruz ve her birimiz Simurg'a hem çok yakın hem çok uzağız. Attar'ın hikayesinde geçen ve Hüthüt kuşunun onderliğinde ki yolculuğa çıkan zorlu engeller karşısında sebat eden otuz kuş umut tünelinden aydınlığa ulaşanları temsil ediyor. (2)

Hüthüt yine içimizden bir ses, belki sevdigimiz biri yahut hiç kimse ama en yakındakı. Hüthüt içimizde. Samimiyet, sevgi, bağlılık, inanç gibi umut barındıran bütün duygularda. Kalben ve manen ihtiyat halinde hareket ederek tünelin sonundaki aydınlığa yol alarak kat edeceğiz. Umut tüneli aynı zamanda kaçış yeri olacak insana ruhunu ve zihnini diriltip dinginleştirebileceği. Diriliş oradan başlayacak tekrar, o tünelden zamana, özgürlüğe oradan adımlayacak insanoğlu bu eski çağlardan farkı olmayan karanlıktan. Her türlü kötüluğun yansımاسının görüldüğü ezelden bu yana, İnsan ruhunu yiyen karanlığa karşı savaşın başlangıç yeri. Korktuğun zaman cesaret bulduğun, yorulduğunda nefeslenip tekrar dirildiğin yerdir orası.

“Dirilmek yeniden

**Yerin uşanması gibi kımıldaması gibi toprağın
Bulutları yarması gibi gün ışığının
Yağmurun ansızın boşanması
Binlerce kuşun bir anda parlaması havalandırması
Erimesi gibi karların ve buzulların
Patlaması gibi dal uçlarında tomurcukların
Dirilmek yeniden
Yüzyıl süren bir berzahtan geçmişiz gibi
Kandan kinden öfkeden
Üstümüze bir sahnak boşanmış gibi
Sürekli lekelendiğimiz çözülmeye terkedildiğimi
Bir bataktan çıkar gibi”(3)**

İnsanın içinde ırmaklar çoğatan, volkanlar yanardağlar patlamak ve coşkun bir sel gibi içine, önüne katıp etrafi yıkıtmak umut için. Umut besler, umut emzirir ruhumuzu, o semirtir bizi. O ekler bizi uç uca bağlanmış halatlar gibi sarmaşık ve bütünlere, o bir ruhu kargaşadan çekip çıkarın, şüpheden arındıran, kuşkudan beri kilan ve ruhu kivil kılan. O ki Yeni gözünü açmış

kuşun sesiyle tazecik nergislerin güzelliğiyle doyuran gözlerimizi ve kulaklarımıza. Kırbaç şakırtısıyla uyandırmak yerine şefkat eliyle okşayan, o umut tünelерinden çıkışın hissiyatı aydınlik vuslatı. Ve işte zaman parçalıyor, gök yarıyor, duru pinarlar çağlıyor tepelerden. Bir nevş bir cilve bize umuttan, dirilişin aydınlığından en parlağından. İşte tünelin ucunda yaldızlı elbisesiyle bizi selamlıyor halkın inanmışları ve yine orada bin atlı akında, tünelin ucunda aydınlık çağ.

*Feridüddin Attar: 1142-1221 yılları arasında yaşamış, klasik Fars edebiyatının en önemli şair ve düşünürlerinden aynı zamanda mutasavvif ve hekimdir.

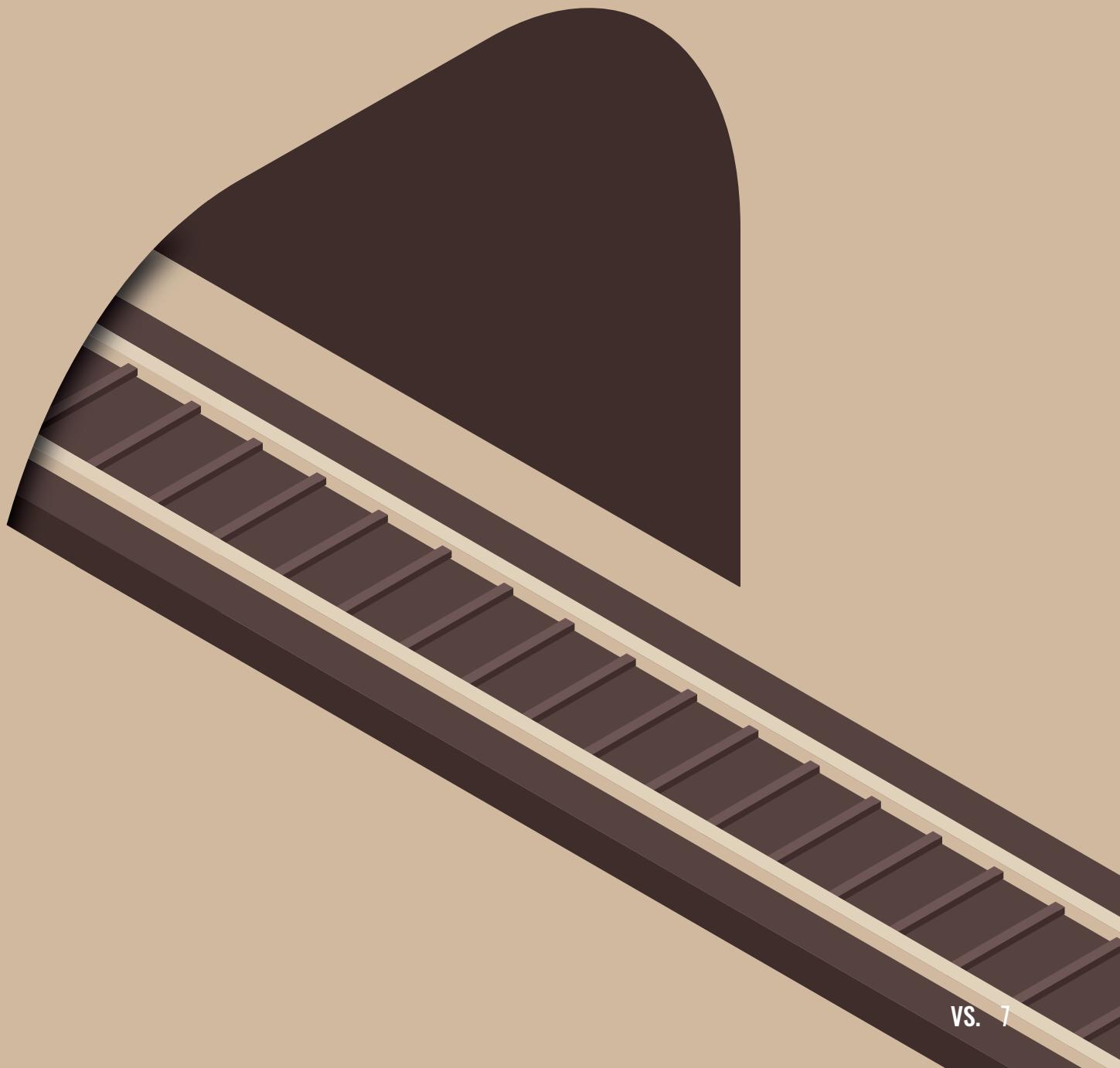
*Simurg: Simurg, Zümrüdüanka veya sadece Anka; kökeni Pers mitolojisi ve edebiyatına dayanan, efsanevi, iyicil bir kuştur. -Feriddün Attar'ın Mantık Al-Tayr eserinde kuşların aradığı padişahı simgeler.-

Hüthüt: Feriddün Attar'ın Mantık Al-Tayr eserinde Süleyman Peygamberin posta kuşu olarak geçen bir kuştur.

(1)Sıtkı Caney-Ebuzeran

(2)Feridüddin Attar – Mantıl Al-Tayr

(3)Erdem Beyazıt – Aşk Risalesi

UMUTLA YAŞAMAK

“Umut, uyanık insanların rüyasıdır.” demiş Aristoteles. İnsanın iç dünyasında var olan, iyilik halini güçlendiren, insanı rahatlatan bir etkiye sahip olan umut, hayat boyu yaşanan olaylara karşı bir inancın var olması, güvenin oluşması ve yaşamın değer kazandığı duygusu ve düşünceleri içeren bir olgudur. Umut bir anlamda, gelecekle ilgili beklenelerin olumsuz yönlerine karşın olumlu yönlerinin daha baskın olması olarak da tanımlanabilmektedir.

Umut, istek duymaktır. İstekler doğrultusunda umut edilene ulaşmak adına yeni yollar aramak ve geri dönmemek üzere çaba göstermektedir. Böylece umut; karşı karşıya kaldığımız sorunlarda, bu sorunlarla baş etmede, olumsuz hayat deneyimlerinde, hayalleri gerçekleştirmede öne çıkan bir kavramdır. Psikolog Frederickson, zorluklar karşısında iki tepkinin varlığını bahsetmiştir: Umutsuzluk ve umut. Frederickson, umutsuzluğu seçen bireylerin olumsuzlukları katladığını ve çoğalttığını ifade etmektedir. Umudu seçeneklerin ise tam aksine olumlu durumları çoğalttığı belirtmektedir. Yapılan çalışmalarda umutlu insanların, daha fazla yaşam amacına sahip olduğu ve hedeflerini gerçekleştirmek için farklı yollar arama eğiliminde olduğu belirtilmektedir. Kişilik özelliklerine bakıldığına ise bu kişiler özgüvenli, yüksek enerjili, canlı, güçlülere karşı gelebilen bireylerdir. Başarısızlığa takılmak yerine hedefe odaklanarak uygun baş etme yöntemleriyle sonuca ulaşmayı amaçlarlar. Umut, bireyin kendini tanıma ve kendini gerçekleştirmeye çabasında destek sağlar ve yaşamda var olma duygusunu pekiştirir.

Çoğu insan umudu iyimserlik olarak anlamaktadır ancak umut etmek, iyimserliği içinde barındırmakla birlikte iyimserlikten farklı bir kavramdır. İyimserlik, her şeyin muhakkak iyi olacağı düşüncesiyle; umut, henüz gerçekleşmeyen bir durumun uygun yollar ve yöntemlerle gerçekleşebileceği beklenesine dayanmaktadır. Umut etmek, bu bekleneti sırasında ortaya çıkacak

engelleri kabul etmeyi, bu zorluklarla başa çıkmayı ve güçlükleri yenme çabasını da içine almaktadır.

Zaman zaman insan, yanlış umuda sahip olabilmektedir. Yapılan araştırmalar yanlış umudun gerçekleştiği 3 neden ortaya koymaktadır. İlk neden, gerçekçi bekleneler yerine yanıldıklardan kaynaklanan gerçek dışı beklenelerdir. Bazı olumlu yanıldıklar kişiye fayda sağlayarak motivasyon kaynağını olabilir ancak umut, kişinin yanlış beklenelere girmesini engelleyerek ulaşımız beklenelere kapılmasına sebep olmamalıdır. İkincisi, uygun olmayan hedeflere ulaşmaktır. Hedeflerin uygunluğu kişiden kişiye değişmekte birlikte kişinin sonuçtan tatmin olmasıyla ilgilidir. Ulaşlığı hedef sonucunda kişide hayal kırıklığı, mutsuzluk, başarısızlık hissi ortaya çıkabilemektedir. Üçüncü neden ise hedefe ulaşmak için kullanılan yöntemlerin yanlış ya da yetersiz olmasıdır. Umut eden bireyin hedefe ulaşma da sorunlarla baş etme becerisi ön plana çekmektadır. Başarısız yollar, yöntemler kullanıldığından olumsuz umut algısı oluşabilmektedir.

İnsan sahip olduğu umut düzeyini artırmayı amaçlamalıdır. Bunun için geçmişte yaşadığı olumlu deneyimleri hatırlamalı, uygun başa çıkma yöntemlerini belirlemelidir. Kendini tanımalı, güçlü ve zayıf yönlerini belirlemelidir. Amaçları uğruna anlamlı ve uygun hedefler oluşturmalıdır. Süreç boyunca karşısına çıkan engelleri, olumsuz duygusu ve düşüncelerini fark ederek bunlarla uygun bir biçimde baş etmelidir. Kişinin sosyal çevresinde, umut düzeyi yüksek bireylerin sayısını çoğaltarak sosyal destek oluşturulmalıdır. Bu sayede inancın, umudun yüksek kalması ve hedefi için kendisinde güç bulmasına fayda sağlanacaktır.

İnsan, yaşamı boyunca umut ederek yaşayan bir varlıktır. Bu nedenle insan umutlu bir yaşamı aramaktan kaçınmamalıdır. Hayat var oldukça insan içinde umut var olmaya devam etmektedir.

Bir yöne doğru yola çıkıp, yürüyüp yürüyüp, yolun bittiğini, tüketdiğini;
Örneğin bir uçuruma, bir duvara, bir deniz kıyısına dayandığını gören kişi
ne yapar?

Düşmez, kırılmaz, boğulmazsa, yeni bir yol arar herhalde...

Oruç Aruoba

ARABAŞI MASALI

Sert bir rüzgâr esti, uğultusu kulakları çınlattı. Kimsenin içi rahat değildi. Böyle bir yaşantıyı kabullenmek çok güç geliyordu. Burada kalıp başlarını ezdirmektense pusulayı başka bir yöne çevirme kararı aldılar. Birlik olup kendilerine daha uygun bir yerde devlet kuracaklardı. Baskılara boyun eğmek onlara göre değildi. Batıya doğru yürüdüler. Yılmadan ve korkmadan bambaşka bir yaşama yürüdüler...

Toz dumana karıştı. Gök gürledi. Atlar şaha kalktı. Ordu tüm gücüyle saldırdı. Her bir savaşçı yanında azık olarak getirdiği yepyeni bir yurt ve bağımsızlık hasretine sarıldı. Hep beraber kurdukları bu hayallere 1071 yılında Malazgirt'te kavuştular.

Boy boy yerleştiler Anadolu'ya. Doğusuna, batısına, ortasına... Bambaşka bir mevsim başlamıştı artık Anadolu'da. Farklı bir millet yayılıyordu dört bir yana. Minareler inşa ediliyor, ezan sesleri yükseliyordu. Türkler kendi kültürleri ile beraber ilk kez 751 yılında karşılaştıkları İslam dinini de Anadolu bölgesine nakşediyordu. Bu topraklar, hiç duymadığı bir konuşma dilini işitiyordu. Şairlere, aşıklara, müsikişinaslara hayran oluyordu. Sonra burnuna nefis kokular ulaştı Anadolu'nun. Anadolu'nun ana dolu olduğu böylece ortaya çıkmış oldu. Her bir evde farklı bir kadın yemek pişiriyordu ve her biri etrafı müthiş kokular yayıyordu. Bu yemeklerden biri toplumun örfüne pirinçli bir katkı sunmasıyla diğerlerinden ayrılmıyordu.

Anadolu yazıları sıcak ve kurak, kişileri da dondurucu soğukları ile meşhurdur. Türklerin burada yaşamaya başladığı 1200'lü yıllarda da durum pek farklı sayılmazdı. Buz gibi soğuk, köyleri istila eder, kar yerden kalkmak bilmezdi. Böyle zamanlarda yoksulluk da hanelerde baş köşeye kurulurdu ne yazık ki. Babalar ava gider,

bütün ev halkı onu pencerede merakla beklerdi. Sırtında tüfeği, elinde yakaladığı avı ile göründü mü çocuklar heyecanla müjdeli haberini analarına iletirdi. Baba görevini tamamlamanın verdiği gönül rahatlığı ile elindeki avı eşine teslim ederdi. Soğuk hava, kanatlı türlerden avlanmış bir hayvan, karnı aç bir aile. Anaların zihninde dönüp duran işte bu etkenler, Arabaşı çorbası tarifini ortaya çıkardı. Avdan geriye kalan ganimet, tüylerinden arındırılıp bir güzel temizlendi ve haşlandı. Bu arada ayrı bir kapta un kavruldu ki onun kokusu eve bütün haşmetiyle yayıldı. İçine salça da katılırca o an evde bulunanların ağızı lezzetle kamaşıverdi. Et piştikten sonra etin suyu da ilave edilerek çorba kıvamına getirildi. Pişen etler didiklenip çorbaya ilave edildi. Baharatlar ve limon suyu ile tatlandırıldı. Dışarıda nerdeyse dizlere kadar ulaşan karı görünce sımsıcak kondu sofraya, Arabaşı çorbası. Açıktan zil çalan karınlar aceleye çorbayı kaşklayınca kaçınılmaz gerçek yaşandı; herkesin damağı sıcaktan kabardı. Çorba ılık içilse aynı zevki vermeyeceğinden analar bunun da bir çaresini buldular. Un, su ve tuz ile bir hamur pişirdiler. Bunu bir siniye döküp evin soğuk odasında beklettiler. Hava kararip akşam olduğunda, evin fertleri toplandığında, sininin ortasında bir delik açıldı ve buraya içi sıçacak Arabaşı çorbası ile dolu kâse konduruldu. Sinide geriye kalan hamurlar estetik görünümünden ödün verilmeyerek baklava dilimi şeklinde kesildi. Etrafına da tahta kaşıklar kişi adedince dizilip, oturulan odaya getirildi. Şimdi tadım vakti! Kaşıklar önce hamurdan bir parça aldı, sonra çorbaya daldırıldı. Ağza götürülüp hamur çiğnenmeden yutuldu. Böylece hem sıcakın etkisi bir nebze kırılmış oldu hem de leziz bir yöntem geliştirildi. Bu yöntem bir evden birkaç eve, bir köyden diğer köylere ve bir şehirden başka şehirlere dalga dalga yayıldı. Arabaşı çorbası

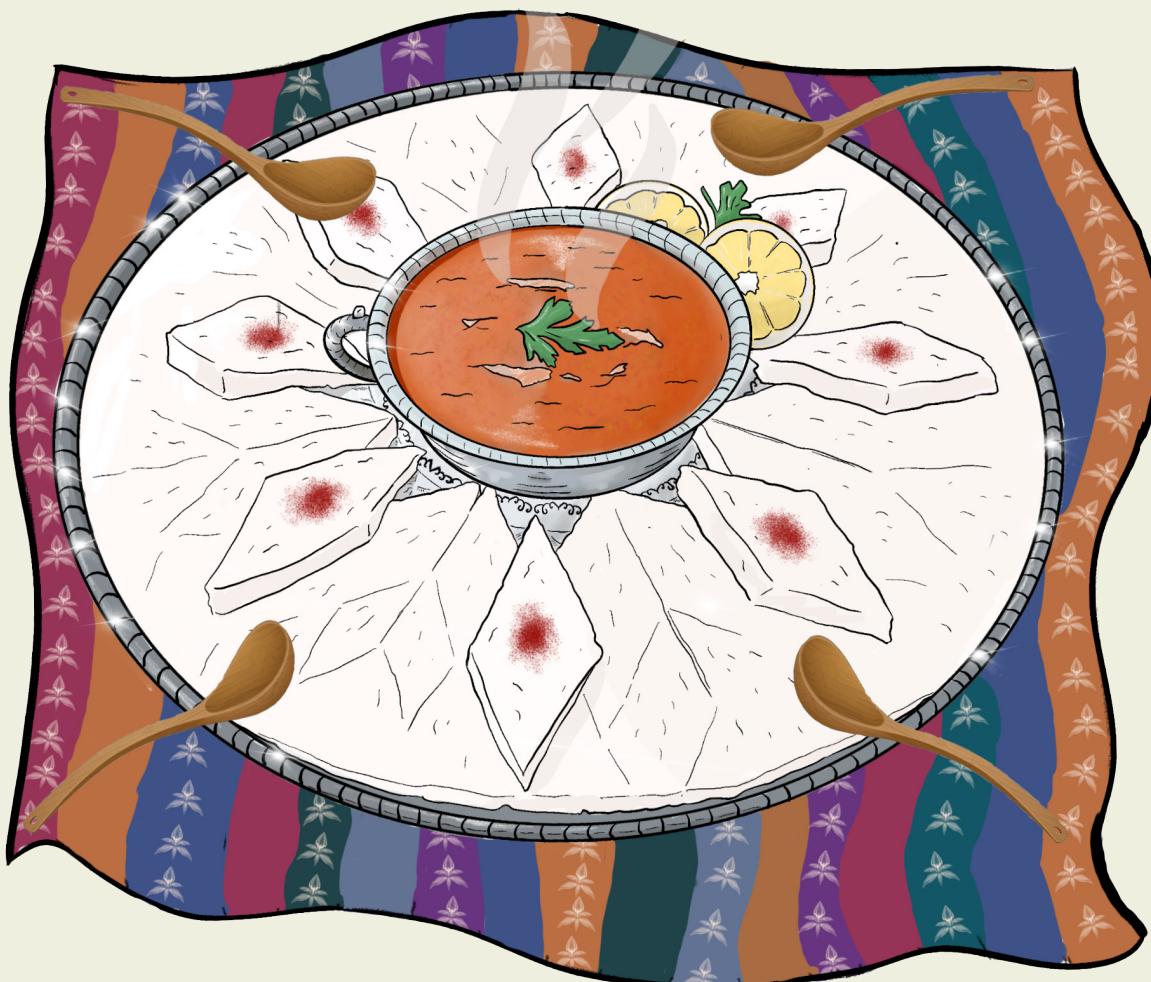
zamanla İç Anadolu Bölgesi'nin vazgeçilmez bir tarifi hâline geldi. Kimi analar çorbanın içine kurutulmuş bir bütün acı biber atıp sıcakıyla beraber, soğuk havalara doğal yoldan meydan okudu. Hâl böyle olunca Arabaşı çorbası en çok kışın tüketildi. Ara ara yapıldığından da adı "ara-aşı" olarak anılmaya başlandı. Dilden dile, nesilden nesile aktarılırken çorbanın adı "Arabaşı"na dönüşerek öylece kaldı.

Kendine özgü yeme geleneği, Arabaşı çorbasının zamanla toplumun kaliteli yemeklerinden biri olmasını sağladı. Aileler evde bu çorba pişeceğini zaman mutlaka komşularını da davet ettiler. Sininin ortasındaki kâseye ne kadar çok kaşık daldırılırsa Ayşe Bacılar, Mustafa Emmiler bir o kadar memnun olurlardı. Çünkü misafir demek bereket demekti. Mesele sadece çorba içmek değildi. Önemli olan muhabbet etmek, kardeşliği baki kılmaktı. Keyifler ancak toplaşan bu kalabalıkla yerine

gelir, bir şenlik atmosferi yayılırdı etrafa. sayıda malzemenin kurduğu sofrayı donatan, kalplerden taşan sevgi olurdu. Anadolu halkı, Arabaşı çorbasiyla hem içlerini hem de günülerini ısıtırdı.

Bambaşka diyarlardan kalkıp gelen Türkler, Anadolu'da eşsiz bir medeniyet kurdular. Ne özlerini inkâr ettiler ne de yeni dinlerine ve topraklarına adapte olmaktan geri kaldılar. Karakterleri ve inançlarıyla birbirinden güzel eserler ürettiler. Türk mutfağı mevzu bahis olunca da herkes usta olarak kendi anasını işaret etti. Çünkü darlığı da varlığı da ustalıkla yönlendiren Anadolu'nun analarıydı. Yuvayı dışı kuş yaptı, Anadolu'yu analar fethetti. Bazen yetişirdikleri yavrularıyla, bazen pişirdikleri çorbalarla.

Günler geçti ve her birimiz afiyetle yaşadık bu topraklarda. Miras bırakılanlara selam olsun!

HAMİD'İN BAKI HASENATI: HAMİDİYE ETFAL HASTANE-İ ÂLİSİ

Dünyada ve ülkemizde insanların sağlığı, güvenliği ve ihtiyaçları için birçok kuruluş hizmet vermektedir. Bunların bazıları kurulduğu dönem ve ortaya koyduğu büyük hizmetler itibarıyle diğerlerinden ayrılarak tarihte farklı bir yer tutar. Bu yazımızda tarihte hakkıyla diğerlerinden farklı bir yer tutmuş, her anlamda ilk olan bir sağlık kuruluşundan bahsedeceğiz. Bu kuruluş, ülkemizin ilk çocuk hastanesi sıfatıyla ünlenen 'Şişli Etfal Hastane-i Âliye' dir. Namı diğer Şişli Hamidiye Etfal Eğitim ve Araştırma Hastanesi. II. Abdülhamid Han döneminde inşasına başlanarak ilk olarak 5 Haziran 1899 da hizmet vermeye başlamıştır. Hastane yapıldığı tarihte dünya da

'modern' eserler kategorisinde üst sıralarda yer alarak kendisi hakkında birçok eser ve makaleyi eskitmiştir. Gelin hep beraber bu hastanenin yanında bıraktığı yaynlara bir yenisini de biz ekleyerek kendi perspektifimizle yapılış dönemini, öncesini, olmasını ve günümüzdeki halini ana hatlarıyla ele alalım.

Dönemin Portresi

Takvimde yapraklar 1989 yılını gösterirken I.Meşrutiyetin kapatılmasının üzerinden 20 yıl, II.Meşrutiyetin ilanına ise henüz 10 yıl var. Tahtta Osmanlı idaresinin mutlak ve hakimi II.Abdülhamid han oturuyor. Ülke nezdinde durumlar ise fevkalade zor ve buhranlı. Her nefeste güç kaybeden bir imparatorluk, yeni atlatılan bir Yunan harbi ve isyanların sükût etmediği bir ülke portresinde Abdülhamit Han, 56 yaşında tahta iken belki de bir insanın başına gelebilecek en acı hadiseyi tattı.

Evlat Acısı

Hamid'in canından çok sevdiği biricik kızı Hatice Sultan, halk arasında kuşpalazı olarak da bilinen difteri hastalığı nedeniyle 8 aylık iken vefat etti. Başta İbrahim Bey olmak üzere uğruna Almanya'dan birçok tabip getirilen Hatice Sultan'ın tüm gayretlere rağmen elliinden kayıp gitmesi, evvela bir baba olarak Ulu Hakan'ı son derece müteessir eylemiş ve sükûta bürünerek düşünmeye sevk etmiştir.

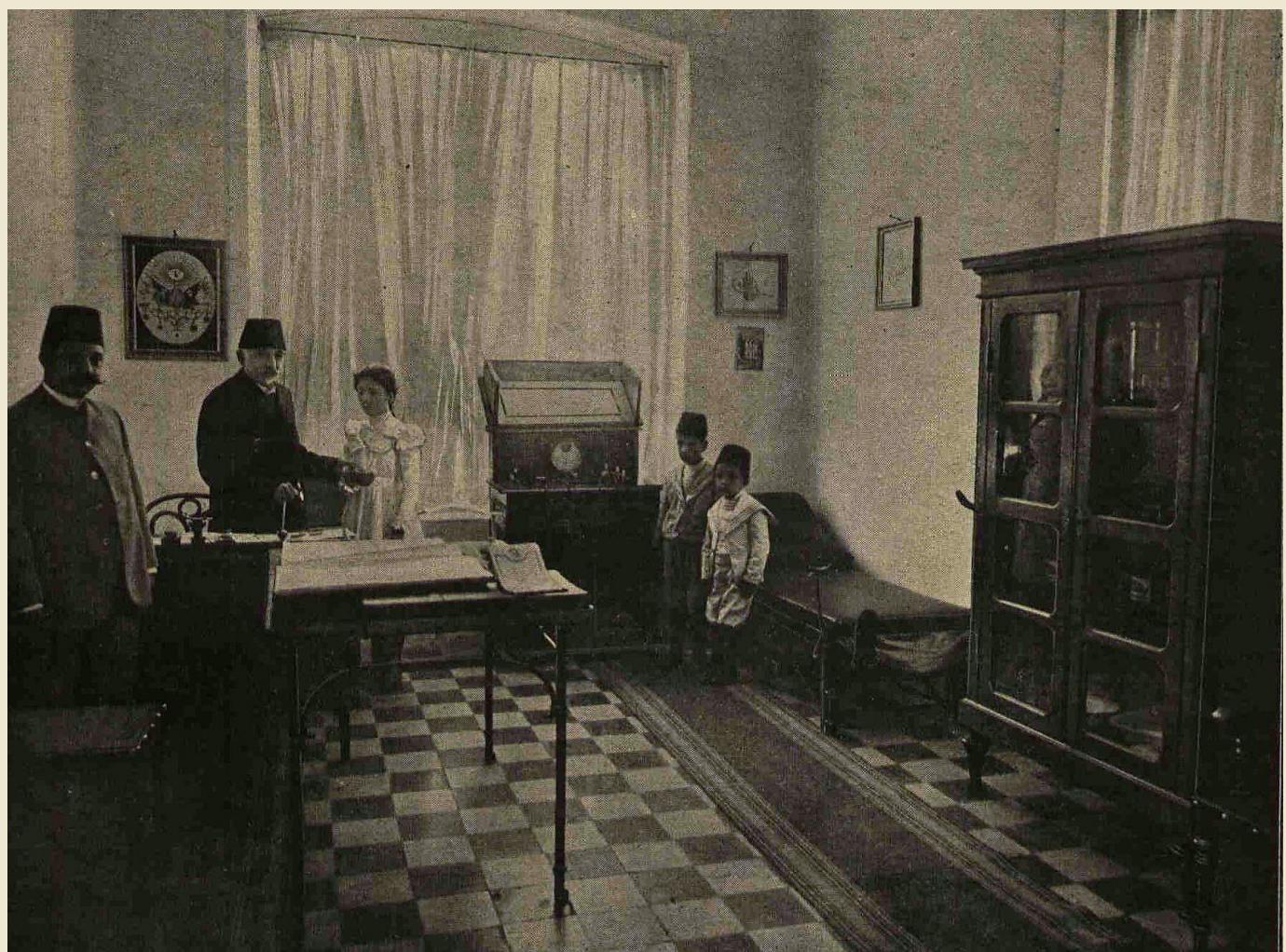
Bir Hastane Yaptıralım!

Evlatlarına gösterdiği merhamet ve şefkati halkından esirgemeyen Abdülhamid Han; “Benim çocuğum kurtulmadı. Kim bilir fakir fukaranın çocuğuna nasıl bakılıyor. Hiç olmazsa bir hastane yaptıralım da benim gibi birçok babaların kalbi yanmasın.” diyerek bir hayr yaptırmaya karar verdiği duyurdu. Birkaç istişareden sonra Tabip İbrahim Bey'in tavsiyesi ile tıflara mahsus bir hastanenin yaptırılmasında karar kıldı. Bu iş için de Hatice Sultan'ın hastalığında alelistimrar vazife alan ve Berlin'deki dönemin en modern çocuk hastanesinde tecrübe bulunan İbrahim Bey önderliğinde bir heyet vazifelendirdi.

Her Şeyiyle İlk Olmalı

Hazırlıklara başlamadan önce Abdülhamid Han tüm masrafların bizatihı “Ceyb-i Hümayun” tarafından yani padişahın şahsî parasından karşılaşacağını belirterek hiçbir masraftan kaçınılmaması gerektiğini ilettili. Hastanenin her anlamda özel ve ilk olması hususundaki hassasiyetlerini dile getirdi. Bunun üzerine hazırlıklara başlayan heyet, bu iş için ilk olarak sarayın çiftliğindeki araziyi seçti. İbrahim Bey önderliğinde

tabiplerin büyük bir kısmını yurt dışından -Berlin, Viyana, Paris-, kalanı da payitahttan seçilerek bir hekim kadrosu oluşturuldu. Almanya'daki çocuk hastanesinde bulunan pavyonlar esas alınarak hastanenin baş mimarı Ali Şükrü Bey tarafından inşa başladı. İnşaatta tam kapasite çalışılarak yapı 1 yılda tamamlandı ve açılışa hazırlandı.

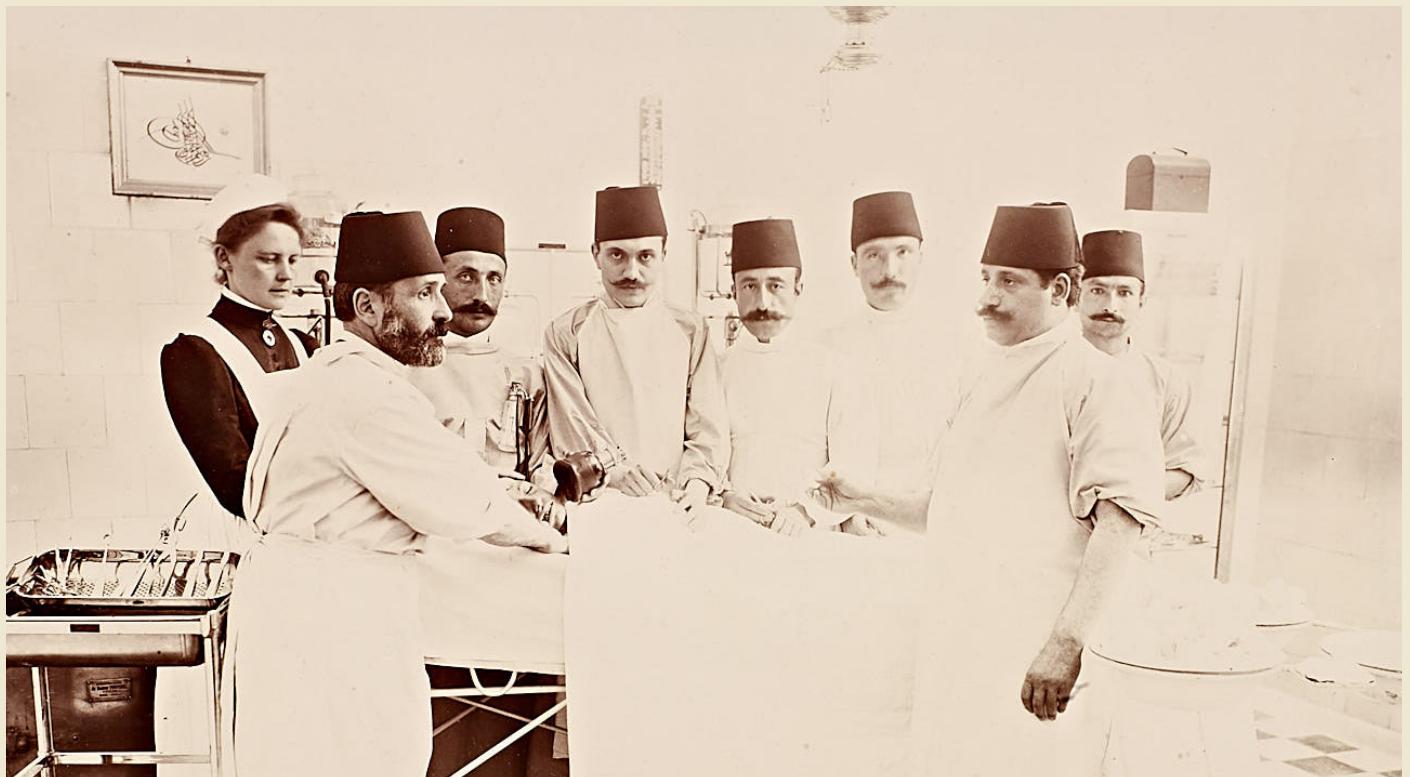
Açılıyor Ama Nasıl?

Hastanenin açılış tarihi geldiğinde aralarında Abdülhamid Han'ın oğlu Şehzade Abdürrahim Efendi'nin de bulunduğu 671 çocuk sünnet edilmek üzere bir düğün organize edildi. Çocukların eğlenmesi için soytarılar tutuldu. Sofralar kuruldu. Kurulan sofralarda çok çeşitli yemekler verildi. Çocukların her birine özel olarak sünnet kıyafeti tertip edildi ve hiçbir masraftan kaçınılmayarak açılışa binaen görkemli bir düğün organize edildi. Bu düğün

daha sonraları hastanenin bir geleneği haline geldi. 16 yaşından küçük tüm çocukların ücretsiz tedavi edildiği hastane tam çocukların keyfine göre bir açılışla 5 Haziran 1899 da ilk olarak hizmet vermeye başladı.

Az Zamanda Çok Hizmet

- Hastanenin hususi eczanesi oluşturuldu ve bütün ilaçlar Yıldız Çini Fabrikası'nda hazırlandı.
- Hastaların taze süt içmeleri için hastanenin 50m kuzey tarafına yeni bir ahır inşa edildi ve hastalara günlük taze süt verildi.
- Çocukların yemekleri en yetenekli aşçılar tarafından hazırlanır, kullanılan erzağın kalitesi kimyahanede tetkik edilirdi.
- Hastane eczanesinde kullanılan tüm ecza kapları, Yıldız Sarayı Bahçesi'ndeki Çini Fabrikası'nda özel olarak yaptırılırdı. Hastaneye alınacak mobilya ve tıbbî araç gereçler, Sultan'ın izniyle Almanya ve Fransa'dan getirtilirdi.

- Kızıl ve Kuşpalazı serumlarının keşfedilmesi üzerine Abdülhamid, hastane bakteriyoloğunu, serumun imal edilmesini öğrenmek ve hastanede imal edilmesini sağlamak amacıyla Avusturya'ya gönderdi. Sultan'ın isteği ile hastanede Kızıl ve Kuşpalazı serumlarıyla Çiçek aşısı laboratuvarı kuruldu. 1900 yılında ise aşısı üretilmeye başlandı.
- Tibbî aletlerdeki gelişmeler burada yakından takip edilirdi. Teşhis ve tedavi amacıyla ülkedeki ilk röntgen cihazlarından biri de bu hastaneye alınmıştı.
- Sultan Abdülhamid'in tahttan hâl edilmesinin ardından, hastane hâmisiz kaldı ve ihmale uğradı. Hastane yönetimi, Maliye Nezareti'nden sonra belediyeye bırakıldı. Balkan Savaşı, Birinci Dünya Savaşı ve mütareke yıllarında, artan ihtiyacı karşılamak üzere yaralı askerlere hizmet verdi.
- Her pavyon, telgraf pilleri vasıtasıyla Merkez Dairesi'ndeki nöbetçi hekim odasına bağlanıyordu. Böylece, nöbetçi hekim istediği zaman her pavyonu kontrol edebiliyor ya da işaret gelen pavyona hızla gidebiliyordu.

Hamidiye Etfal Büyüyor

Abdülhamid, 1904 yılında hastanede uzman hekim yetiştirmesini emretti. Tibbiye-i Şahane ve Gülhane Seririyat Mektebi ardından Hamidiye Etfal Hastanesi ihtisas veren ilk hastane oldu.

1902 yılında, cerrahi pavyonu hastane yapılarına katıldı. 1903'te fiziko-terapi bölümü hizmete girdi. Türkiye'nin ilk çocuk sanatoryumu 1904'te açıldı. Kadın hastalıkları, bulaşıcı hastalıklar pavyonları ile kimyahane, mescit ve 1907 yılında içerisinde çocuklara özel tasarlanmış saat kulesinin eklenmesiyle hastane kompleksi tamamlandı. 1968 yılında pavyonlar yıkıldı ve bugünkü hastane inşa edildi. Hamidiye Etfal Hastane-i Âlisî'nden geriye, sadece saat kulesi kaldı. Hastane, bugün Sağlık Bakanlığı'na bağlı tam teşekküllü bir hastane olup, Eğitim ve Araştırma Hastanesi adıyla yirmi bir ihtisas dalında eğitim vermeye devam ediyor.

Abdülhamid Han'ın adeta bir hüznün tecellisi olarak vuku bulmuş ve sahibine baki bir hasenat bırakmış yüzlercesinden belki de en küçüğü olan bu eser bile tek başına tarihteki bazı ezberleri silmeye yetecektir, Kızıl'dan Gök Sultan'a gidişe tek başına su taşıyacak niteliktedir.

İNSANIN PROTOTİPİNE DAİR

Gönül; ahlâkin, sevginin, merhametin, şefkatin, imanın cereyan ettiği yerdir. İnsanlığımız alemşümü'l bir buhranın içindedir çünkü henüz gönlünün medeniyetine ulaşabilmiş değildir. Maddi heveslere väsil olmak için attığı her adım, onu gönlünden uzaklaştırmaktadır. Gönül, sevgiyle, imanla, ahlâkla paslarından arınır ve oradan Allah'a ulaşır.

Yaşadığımız günlük hadiseler, cihanın türlü meskenlerinde peyda etmiş buhranlar, bizi telaşa düşürmemelidir. Her yazılan başa gelecektir. Her başa gelene de sabredilmelidir. Bu, gönlün kırlerden ve paslardan arınmasını, onun aydınlanması sağlar. İnsanın delili, gönlündür. Bir insanın gönlünden neler geçtiğini görebilseydik her şey daha kolay olabilirdi bizim için.

Merhamet; bir saadet vadisidir. İçinde kurtuluş rayıhası vardır. Pek çok resul, bu vadiden nasiplenmiştir. Nuh (a.s), gemisini bu vadiden harekete geçirmiş, Musa (a.s) kavmiyle burada konaklamış, Resulullah'ın kalbinin ilahî nur ile yarılıp genişletilmesi burada vuku bulmuştur. Bu vadide konaklayan mümine ne mutlu ki o, Allah'ın seçkin kuludur.

Ahlâk; müminin miracıdır. Ona verilen en güzel tabiat budur. Ahlâk, o kadar güzel bir elbisedir ki, insanın gönlüne ancak bu yaraşır. İnsan, sadece akıyla hayvandan ayrılmaz. İnsanı hem kendi cinsinden hem de diğer canlılardan ayıran husus bilhassa Allah'ın kulu için dilediği fazilet, ahlâktır.

İman; müminin tacıdır. Onu küfürden ve karanlıklardan ayırt eden odur. Birey, Allah'ı inkâr ederek; âlemi, mahlûkatı ve kendisini inkâr etmiş olur. Böylelikle kendisini içerisindeń çıkmaz bir buhrana ve çıkmaza sürüklüyor. Hayat, iman ile gerçek anlamını bulur. Gönül, dünyaya düşerek hakiki sevgiliden ayrı kalır. Bu gurbet hailesiyle* ancak iman ederek başa çıkılabilir. Gurbete gelerek, karanlıklarda kalanların vay hâline! Hâlbuki insanın gönlüne işleyebilen iman ne güzel bir nûrdur. Mümin; gönlüne imanı taç ederek bütün vesveselerden, heyûlâlardan**, buhranlardan âzâde olan kişidir. Mümin, dünya nimeleri için telehhüf etmeyen*** kimsedir.

Sevgi; şahsiyetimizin teşekkürkülünde önemli rolü olan, hayat arızalarımızı tayin eden en kıymetli

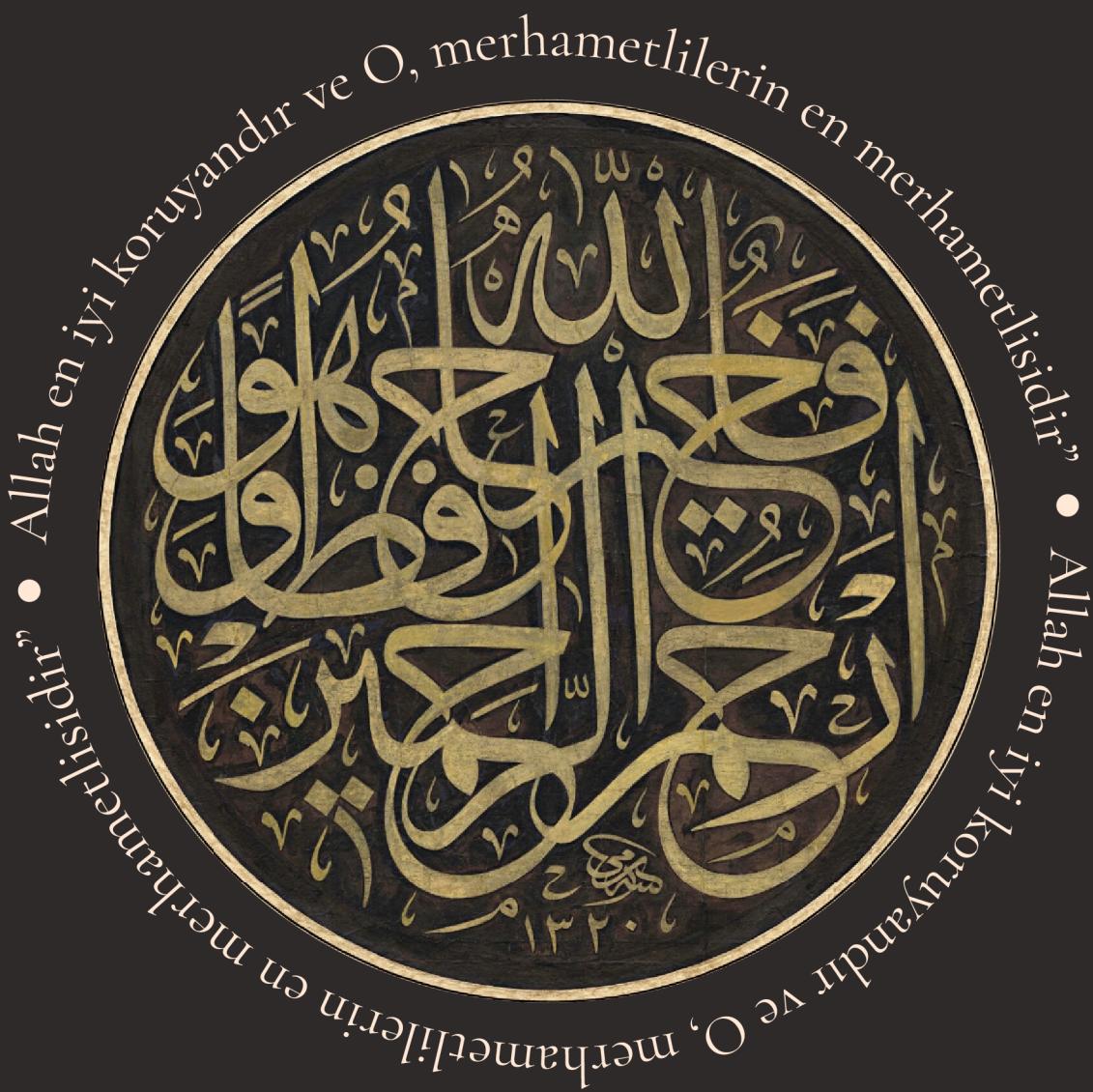
duygudur. İnsanı terbiye eden ve onu diğerlerinden ayıran önemli bir hususiyettir. Şahsiyetimizi inşa eden ise sevgi duyduklarımızdır. Dünyada neye sevgi besliyor ve neye alaka duyuyorsak ahirette onunla haşrolunacağız.

Eskiden kimi insanlar bir hırka ve hurma ile itizale çekilirler kimileri de çileye girerlerdi. Nefislerine karşı savaş açmış olan bu insanlar, en büyük cihat içindeydiler. Onlar dünyanın lezzetlerine tamah etmiyor, üzüntüleri için buhranlara girmiyor, şad olsalar bile bütün bunların bir gün bu dünyada biteceğini bilerek kendilerini hiçbir dünya nimetine kaptırmıyorlar ve ünsiyet kurmuyorlardı.

Gönlü Allah sevgisiyle olan insan ne ganîdir. O, el-Hâfîz olan Allah tarafından yokluğun içinde kaybolmaktan korunmuştur. O, er-Rezzâk olan Allah tarafından rızıklandırılmıştır. O ne şanslıdır ki, el-Müsteân'a siğınır da sırtı yere gelmez. Onun gönlü, el-Münîr olan Allah tarafından nurlanmıştır. Ona bütün batıl olan zahir olur. Mümin ki, gönlü vecd içindedir. Daima ana rahminden düştüğü ilk gün gibi tertemizdir ve bu fena bezmini de böyle terk edecktir.

Hayat çizgisini gönül, iman, merhamet ve sevgi üzerine kuran insan, dünyaya nizam verecektir. Kendi nefsinde başladığı ve sonunda muvaffak olduğu cihadı bütün âlem için tatbik edecktir.

İnsan derken, müminin kastediyoruz. İnsanın en ideal prototipi mümindir. Genellikle insan deyince "İki ayaklı, iki elli, akı ve konuşma yeteneği olan memeli canlı." şeklinde biyolojik bir tanım yapılır. Oysa yalnız biyolojiden yola çıkararak, insana ulaşamayız. Yalnız bu tanım, bize cevap vermeye yetmez. Küfürde kalmış insana bununla seslenemeyiz zira gönlü mühürlenmiş olana Allah'ın hidayetinden başka bir şey şifa olamaz. Mevcut sözlükte insan maddesindeki diğer tanımlar şu şekildedir: "Ahlâkı ve huyu üstün nitelikli, insâniyetli, değerli, ahlâklı, faziletli kimse", "Yaratılmışlar arasından en güzel sûrette ve en son yaratılan, Allah'ın sıfat ve isimlerine mazhar olan, kendi yaratıcısını bilen veya inkâr edebilen, yaptıklarından sorumlu canlı.". Bu nedenle yazımızda; insanı, Allah'ı bilen ve ona iman eden mümin ile birlikte ele aldık. İnsanı mümin, müminin insan yapan değerlerden söz ettik.

Yusuf Suresi

(64)

AYAZ KUNDURASI

Rüyanın suyuna dalmaktan kurtulup,
Sezgilerin ve iç çekişlerin kuruntusuna yaşı degen, Susuşlara konu olan
çatlayan aynalar,
Tümdirek bir direnmişliğinin soğuttuğu mermer; Çarpiyor sert çevrili
dönük yüzlere,
Bir taşı emeğiyle yontuyor;
Kesilince bam teli,
Yırtıyor nefesini, durulmuyor kan;
Boş merhalelerde dolmayan bir vazoya; Kırıklarıyla batırıyor yalnızlığını,
Sonra çöl sıcaklığının bandırıyor kavrukluğunu,
Tepelerden gelmez o derin serinlik,
O üstü açık avluda tutmaz artık karlar,
Üstündeki bu yılgınlıkla;
Nefesini boşaltıyor günün aydınligına,
Odayı sarıp sarmalayan bir mahrumiyet tişimi,
Perde perde inen bir tenhalığın serüveni;
Mızrak gibi gülüşlerden sekip;
En kıvrımlı yerinde durdu karanlığımın,
Umutlu renginin eteklerinde dolanan bir yassı ses,
Sızan güneşin kuyruğuna basılmış bir ayaz kundurasıyla;
Sesini yakalayan bir hüzün goncası açtı penceremin kenarında...

GEÇMİŞ, GEÇEMEMİŞ Mİ?

Geçmişten bu güne pek çogumuzun başvurduğu yol, mazide takılı kaldığımız birisini suçlayarak sorumluluk almaktan kaçmak olmuştur. Bu bazen yirmi yaşında bir gencin, bazense elli yaşında bir bireyin çok rahat sergileyebildiği bir tutumdur. Halbuki bir çocuk bile bazı şeylerin sorumluluğunu kendi üzerimize almamız gerektiğini rahatlıkla bileyebilir.

Kendimize suçlayacak bir hedef belirlemek kolay olandır ancak bizi geçmişte tutsak kılan zincirlerimizi, bir yerde kırıp kendi yolumuza bakiyoruz gerekmektedir. Bunun için bizi mazide hapseden olay ya da kişi ile yüzleşip ilerleyememiz lazımdır. Kaldı ki ilerleyemiyorsak aslında geçmiş, geçememiştir. O ana kilitlenmiş ve hâlâ onunla yaşıyoruz demektir. Onu geçmişe göndermek ya da yılların hafifletemediği bir yük olarak sırtımızda taşımak yalnız bizim elimizdedir.

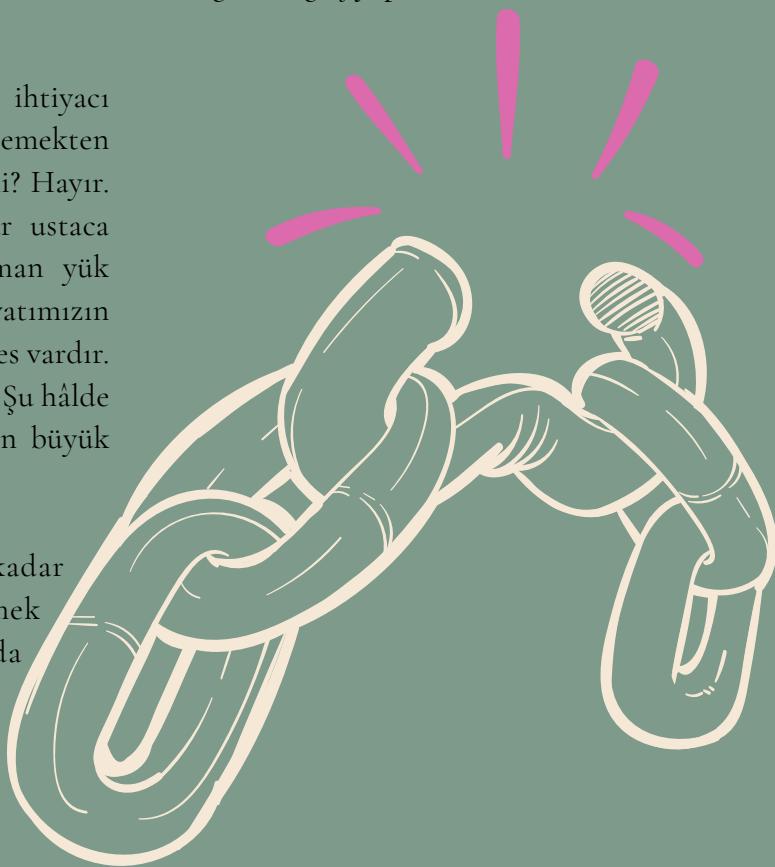
Bunca yükü neden taşıma ihtiyacı hissederiz? Onlarla yüzleşmekte, hafiflemekten neden korkarız? Kambur sevdigimizden mi? Hayır. Aslında bir çogumuzun yükleri, o kadar ustaca yüklenmiştir ki omuzlarımıza, çoğu zaman yük olduğunu bile fark edemeyiz. Çünkü hayatımızın merkezinde kendimiz hariç her şey ve herkes vardır. Sira bir türlü aynaya bakiyma gelmemiştir. Şu hâlde bu dünyada insanın kendisine yapacağı en büyük iyilik, benliğine yatırım yapmasıdır.

Kimi zaman başkalarını o kadar merkezileştiririz ki, kendimizle ilgilenmek bize bencillikmiş gibi gelir. Esasında

bu kötüluğu kendisine en çok yapan kişiler de annelerdir. Bazen bu ertelenen şey kişisel bakım, bazense sağlıktır. Halbuki kişinin öz bakımı, hayatı güzelleştirecek ve asla bencillik sayılamayacak bir olacaktır. Çünkü kişi kendisiyle ilgilendikçe hayatı bakış açısından pozitifleşir, insanlarla iletişimi güçlenir ve özgüveni artar. Özünde bencillik gibi görünen birçok şey aslında daha mutlu, huzurlu ve faydalı sonuçlara ulaşmamızı sağlar.

Bazı yükler, birisi tarafından sırtımıza yüklendiği için değil, kendi ellerimizle sırtlandığımız için bizimledir. Her ne olursa olsun bu kısacık ömrümüzde bize yoldaşlık eden şey sırtımızda değil, bazen yanımızda bazen de arkamızda durmalıdır.

O hâlde vakit, yükleri sırtımıza kambur değil bileğimize güç yapma vaktidir.

NEDİR BU HUKUK VE AHLAK İLİŞKİSİ

Tartışılmaya iki yüzyıl kadar önce başlanmış ve halen daha devam eden nadir meselelerden birisi de hukuk ve ahlak ilişkisinin ne olduğunu. Aslında tarihin başlangıcından beri, bir kural koymak yani hukuk yapma işi gündeme geldiğinde, koyulacak kuralın ahlakla olan ilişkisi sorgulanmıştır. Ancak, son iki yüzyıl içerisinde daha sistematik bir tartışma süregelmektedir. Bu tartışmayı teorik olarak ilk ele alan kişi pozitivist hukukçuların ağır toplarından olan John Austin'dir. İngiltere'de doğup büyüyen ve meslekî hayatı boyunca İngilizlerin common law adlı hukuk sisteminden muzdarip olan Austin, hukukun, ihtiyacı olan her şeyi zaten kendi bünyesinde barındırdığını ve dolayısıyla hukuk açısından eski ve yetersiz olan ahlakın hukuktan tamamen ayrılması gerektiğini ileri sürmüştür. Tartışmanın önemli isimlerinden biri de Amerikalı Lon L. Fuller'dır. Bir doğal hukukçu olan Fuller ise hukukla ahlakın birbirine sımsıkı bağlı olduğunu iddia etmiştir.

Şimdide kadar gelen süreçte birbirinden yüzlerce hukuk ve ahlak tanımı yapılmıştır. Her hukukçu bu tanımlardan yola çıkarak bir hukuk ahlak ilişkisi ortaya koymustur. Örneğin hukuku, "adalete yönelmiş toplumsal yaşama düzeni", ahlaklı da "ferdi ruhun en yüksek idealini arayan davranışlar bütünü" olarak tanımlarsak adalet ve ahlaktaki "iyi" kavramlarını iyi olanın ardından gitmesi sebebi ile birbirleriyle ilişkilendirebilirim. Dolayısıyla hukuk ve ahlaki aynı amacı gütmeleri hasebiyle aynı potaya atabilirim. İşte, bahsettiğim pozitivist ve doğal hukukçuların fikir ayrılığına düşmesinin nedeni farklı hukuk ve ahlak tanımlarıdır. Austin, hukuku "egemenin buyruğu" ; egemeni ise "buyruğuna herkes tarafından uyulan" olarak açıklamıştır. Austin egemenin buyruğunu bu denli güçlü addederek hukukun meşruiyetini ahlaktan değil bizatihi buyrukta aldıgı görüşünü otaya atmıştır. Böylece hukuku ahlaktan bağımsızlaşmıştır. Fuller ise yaptığı tanımlardan yola çıkarak hukukun ahlaktan bağımsız olmadığını, hatta hukuk sisteminin kendi iç ahlaklı olduğunu ifade etmiştir. Neticede bu farklı tanımlar bizi ayrı kapılara çıkarmaktadır. Bu nedenle, tanımlardan yola çıkmak yerine hukuk-ahlak ilişkisini pratik bir düzlemede ele almak meselenin anlaşılması bakımından daha uygun olacaktır.

Hukukun gücü, her şeyden önce vicdanların kabulüne bağlıdır. Yasa koyucunun koyduğu bir kuralın toplum tarafından kabul görüp benimsenmesi o kuralın ilkelere ne denli yakın olduğuyla ilişkilidir. Mesela son dönemlerde, özellikle Avrupa ülkelerinde gündeme gelen ötenazinin yasallaştırılmasından hareket edersek, intiharın ahlaki olarak kötü karşılandığı bir toplumda böyle bir tartışmanın gündeme gelmesi ya da ötenazinin yasallaştırılması toplumda ne ölçüde kabul görebilir? Eşcinsel evlilik ve insan genlerine müdahale gibi birçok tartışmada hukukun, toplumsal düzeni sağlama fonksiyonu gereğince ahlaktan bağımsız olarak karar veremeyeceği açıkça ortadadır. Böylelikle “hukuk kurallarını devreye sokmak suretiyle belirli bir ahlak anlayışını toplumsallaştıracı mıyız, yoksa toplumsallaştıramaz mıyız?” sorusunun cevabını vermiş oluruz.

Son pozitivist hareketler sonucu, özellikle Batı'da ahlak ve hukuk birbirinden ayrılarak, hukuk devletin tekeline olan bir enstrümana dönüşmüştür. Bu durum, insanlarda işyerinde ayrı, ailede ayrı, arkadaş ortamında ayrı bir ahlak anlayışı oluşmasına sebep olmuştur.

Farklı ahlak anlayışları toplumun sağlıklı bir şekilde ideal olana ulaşmasına engel teşkil etmektedir. Bir toplumun oluşmasında ve düzgün bir biçimde işlemesinde salt maddi değerlerin değil, manevi değerlerin de payı vardır. Bu nedenle kanun koyucunun hakim çoğunluğun benimsediği ortak ve tutarlı ahlaki ilkelere değer vermesi gerekmektedir. Bir yasanın ahlaka uygunluğu o dönemde toplumun genelinin benimsemiş olduğu edep ve ahlaki anlayışla ilişkilidir. Toplum tarafından benimsenmeyen kurallar reaksiyonlara yol açarak toplumsal düzenin sarsılmasına sebep olurlar.

Sonuç olarak, hukukun ahlakla olan ilişkisi inkar edilemez bir gerçekktir. Ahlaki değerlere aykırı bir hukuk düşüncesi kabul edilebilir bir şey değildir. Ahlak, hukukun her bölümünde mevcuttur. Yasa koyucu tarafından konulan hukuk kurallarının referanslarını ahlaki değerler oluşturduğu gibi ahlaki normların direkt kural olarak benimsendiği birçok kanun vardır. Ahlak ve hukukun bu birlikteliği, yasa koyucu tarafından benimsenen normların toplum vicdanında kabul görmesi ve devamlılığı açısından oldukça önemlidir. Zira ahlaktan bağımsız bir normun toplum tarafından benimsenmesi mümkün değildir.

MEKÂNI ALGILAMAK ÜZERİNE

Ressam ya da şair, dünyaya karşılaşmasından başka bir şeyi nasıl ifade edebilir ki?

Maurice Merleau Pont

Mimarlık; içerisinde bulunduğuımız mekân ve zaman ile ilişkimizi insani ölçülerle boyutlandırmada ve kendimizle bütünleşmemizde kullanılan en temel araçtır. Juhani Pallasmaa “Tenin Gözleri” adlı eserinde mimarlığın, sınırsız mekânı ve sonsuz zamanı evcilleştirerek insan için katlanılır ve yaşanılır kıldığı söyler. Bu bağlamda zamanı ve mekâni duyularla algılamak ve duyumsamalara müsaade etmek nasıl gerçekleşir?

Bir yapının içerisinde olduğumuzu hayal edelim. Ayaklarımızın altında, zeminde; karolarla, parkelerle ya da halılarla bütünsüzüz. Etrafımızda var olan ışığı, objeleri, duvarları, pencereleri ve nesneleri gözlemleriz. Pencere açıkça içeriye bir rüzgâr eser ve belki hava akışının arasında kalırız. Bir titreme gelir aniden. Bizimle beraber etrafta dolaşan insanların sohbetlerine takılır kulaklarımız. Sadece onların sesi değil; kapı gıcırtısı, dışarıdan gelen trafiğin sesi, topuklu ayakkabılar... Peki yan taraftaki kafede pişen kruvasanın kokusunu duyduğunuz mu? Taksimde yediğiniz tazecik, lezzetli kruvasanı hatırlatmadı mı size de. Bir de yanınızdan geçen kadının Chanel parfümü bastırmadı mı her yanı. Biraz daha yoğunlaşın, duyularınıza odaklanın. Hissettiğiniz her bir unsur siz o mekânın içinde bir parça haline getirmiyor mu?

Bir mekâni bütüncül bir şekilde algılamamıza olanak sağlayacak birçok unsur vardır. Bu bağlamda Almanca'da “form, konfigürasyon” anlamına gelen “Gestalt Kuramı” bilişsel süreçler içerisinde özellikle “alrı” ve “alçılık örgütlenme” konularında yoğunlaşmış psikoloji teorisidir. 1912'de Almanya Max Wertheimer'in yazdığı bir makale ile başlamış olan bu

kurama göre; bütün, parçaların toplamından farklı bir anlam ifade eder ve birey, bütünü parçalarına ayırtarak değil, bütünlük içinde algılar.

Mimarlık kuramçıları bir meknî uzunca bir süre odaklanmış gestalt, bilinçli yönelimsellik ve perspektifsel temsille değerlendirdirse de mimari gerçeklik, temelde özneyi mekânla sarmayan çevrel (bütüncül) görme ile gerçekleşmelidir. Duyularınıza yoğun şekilde hitap eden kalabalık bir mekân düşünün. Odakladığınız herhangi bir duyumsama yalnız başına ne kadar varlığını sürdürbiliyor? O mekânı tanımlarken nelere dikkat ediyorsunuz ve bunlar geçmiş deneyimlerinizi de referans alarak size nasıl dokunuyor? Bir orman ya da mimari anlamda zengin bir mekân içerisindeyken çevrel görme (gestalt) sayesinde kişi dışarıdan bol uyarı alır ve kendisini mekânla bütünleştirerek mekânın merkezine alır. Odaklanmış görme ile mekâna yaklaşan kişiler ise algılanacak nesneleri tek başına yalnız bir şekilde değerlendirmek durumunda kalır. Bu bağlamda çevrel görme bizi mekânla bütünleştirirken odaklanmış görme bizi mekânın dışında bırakır.

Dahil olduğumuz mekânları zaman içerisinde bütüncül bir şekilde ele alamayışımız duyuları algılamamızla ilişkili olduğu kadar mekânların, bu duyular tarafından algılanmasına müsaade etmiyor olmasından da kaynaklanabilir. Juhani bunun sebebinin doğal ve tarihsel ortamları karşılaşıldığımızda günümüz mimari ve kentsel ortamlarının çevrel görme açısından yoksun olduğunu dile getirir.

Mekânlar ve insanlar birbirinden bağımsız düşünülemez. Anlamlı mimarlık; düşüncelerin ve algıların aktarılmasına aracı olarak mekânları yansıtır. Anlamlı mimarlığı çevrel bir gözleme kendisine dahil edebilen insan ise mekânın yansığı ruhu yalnızca ödünç alabilir.

ÇOCUKLARIN UMUDUNA DAİR

Umut; insanların, yaşamlarında gerçekleşen olay ve durumlar hakkında olumlu sonuçlar çıkabileceği ihtimaline dair barındırdığı duygusal inanca denmektedir. Umut yoluyla, kişi hedeflerini belirleyip bu hedeflere ulaşmak için hareketlerine yön verir. Kişinin hedefe ulaşma isteği bir şeye arzusu olduğu anlamına gelir ve bu arzusunun gerçekleşme ihtimaline inanır.

Umut; "Erken Çocukluk Döneminde (0-6 yaş)", daha yürümeye bile başlamadan önce sosyal öğrenmenin bir parçası olarak oluşur. Sosyal öğrenme, çocuğun çevresindekileri gözlemlemesi ve bulunduğu çevre içerisindeki deneyimleridir. Umut, çocuğun çevresi içerisindeki yaştı veya ebeveynleriyle var olan bağıyla ilgilidir. Çocuğun ebeveynleriyle güvenli bağ kurması sağlıklı umut düzeyinin oluşumunda büyük yarar sağlar. Kurulan bu güvenli bağ çocuklara hedeflerinin peşinden gitme/güçlenme duygusu verir. Eğer aile içerisindeki bağlar güvensiz kurulmuşsa bu durum çocukta umut yıkımına yol açabilir.

Çocukların umut yıkımı, yaşamında karşılaştığı travmatik (istismar, kaza, ani ölüm vs.) deneyimler veya ebeveynlerin bekłentilerinden kaynaklı da olabilmektedir.

Ebeveynlerin çocuklarından bekłentileri doğdukları günden itibaren başlamaktadır. Birçok anne-babanın "Benim oğlum doktor olacak." ya da "Benim kızım okuyup hakim olacak." gibi ifadeleri kullandığını sıkılıkla şahit olmaktayız. Ebeveynlerin kapıldığı bu bekłentiler hemen hemen her ailede görülmekte ve nesiller boyunca devam edebilmektedir.

Çocuktan beklenilen her şey ebeveynin

bir umududur. Ancak ebeveynin umut bağladığı bu bekłentiler çocuğun, yaşamında ulaşmak istediği hedefleri yansıtmayabilir. Söz konusu bu durumların çocukta beyin karmaşasına yol açması kaçınılmazdır. Her ebeveynin çocuklarına dair bekłentiye kapılması normaldir. Fakat kendi hedef ve isteklerini çocuklarına dayatmaları onların gelişimlerini olumsuz yönde etkileyebilmektedir. Ebeveynler, ulaşamadıkları hedeflerini çocukların gerçekleştirmesini umut ederler. Böylece farkında olmadan kendi deneyimledikleri başarısızlıklarını çocukları için de devam ettirmiş olurlar. Her çocuğun veya her bireyin hayatı ilgi duyduğu, hoşlandığı alanlar farklıdır. Bu sebeple ebeveynler, kendi istek ve ilgi alanlarından önce toplum içerisinde bir birey olan çocukların isteklerini ön planda tutmalıdır. Aksi takdirde, ilgi duymadığı alanlarda hedefler belirlemek çocuğun kaygı düzeyinde yükselmeye sebep olacaktır.

Çocuklar; hedeflerine dair kaygılarının önlenmesi ve hayal kurabilmeleri için, kendi yeteneklerini keşfetmeleri ve yaşamları boyunca belirledikleri hedeflerine yönelik umutlarını diri tutabilmeleri için, duygularını ve düşüncelerini gönül rahatlığı ile çevrelerine aktarabilmeleri için ebeveynleri tarafından desteklenmelidir.

METAVERSE (ÖTE EVREN)

Metaverse, kelime anlamıyla öte evren anlamına gelmekte olup dijital yaşam alanı için kullanılır. Bir avatarla temsil edilen kullanıcıların; alışveriş yapabileceği, sosyalleşebileceği, çeşitli etkinliklere katılabilenceği ve öğrenebileceği sanal bir dünyadır.

Kelime ilk olarak 1992'de bilim kurgu romancısı Neal Stephanson tarafından "Snow Crash" adlı romanda kendini göstermiştir. Yaklaşık 6 aydır pek çok teknoloji şirketi bu yeni vizyona odaklı ve süreç içerisinde bir takım adımlar atıldı.

Kronolojik gelişim evrelerini inceleyecek olursak; eylül ayında konuşulmaya başlayan Metaverse kavramı için ilk atak ekim ayında Facebook'tan geldi ve tüm şirketlerini Meta çatısı altında topladıklarını açıklayarak konuya ilişkin vizyonlarını ifade ettiler.

Hemen akabindeki Kasım ayında Jack Dorsey, kendi kurduğu Twitter'in CEO'luk görevinden istifa ederek aralarında müzik servisi veren ve finans merkezli kurumlarında bulunduğu şirketleri bir çatı altında toplayarak adına Block adını verdiği açıkladı.

Facebook'u kuranlar 'Metaverse'in 'Meta'sını sahiplenirken öte yandan Twitter'i kuranlar 'blockchain'in 'block'unu sahiplendiler. Bunlar elbette kavramsal sahiplenmelerdir ancak basit tabirle köşe kapmalar dünya devi şirketler için fazlasıyla önemli. Açıkça görülmekte ki yakın gelecek, dijital yaşamda bu kavramlar üzerine inşa edilecektir.

Son olarak geçtiğimiz Ocak ayında yarı asırlık Microsoft şirketi, kendi tarihinin en yüklü satın alması olan Activision Blizzard şirketini 69 milyar dolara satın aldı. Bu diğer bir deyişle şu demek; Microsoft şirketi, dünyadaki 215 ülkeden 135 tanesinin gayri safi millî hasılasından daha değerli yani, 135 ülkenin bir yıl içerisinde ürettiği kazançtan daha fazla ekonomik değere sahip olan Activision Blizzard adındaki bir oyun şirketini satın aldı.

Senelerce iş dünyası için hizmet üreten Microsoft şirketi de tarihinin en büyük yatırımı bir oyun şirketine yaptı. Bunun sebebi açıkça görülüyor ki dünyanın ve yaşamımızın giderek oyunlaşıyor oluşudur. Hayatımız, oyunların dünyasına çok yaklaşıyor ve giderek oyunlaşıyor. Şayet geleceği görmek istiyorsak oyunların dünyasına bakmalı ve odaklanmalıyız.

Roblox şirketi, çok oyunculu ve çok oyunculu teknoloji platformlarından biridir ve yakın geçmişte yayınladıkları rapor oldukça ses getirmiştir. Geçtiğimiz yılın Nisan ayında 202 milyon kişi bu sitede vakit geçirmiştir. Bununla birlikte milyarın üzerinde trafigi olan oyun platformları da bulunmaktadır. Roblox şirketi, Türkiye'nin yaklaşık 2,5 katı olan insan trafigi ile hizmet vermektedir.

2021 yılında Roblox topluluğu tarafından 25 milyon sanal öğe oluşturulmuştur; kostümler, aksesuarlar, oyun içinde kullanılabilen argümanlar. Unutmayalım ki bunlar sadece ilgili platform için üretilmiştir ve 5,8 milyar kez ücretli ya da ücretsiz olarak el değiştirmiştir. Topluluktaki kullanıcılar 165 milyar kez görünüşlerini güncellemişlerdir.

Tam olarak dikkatinizi çekmeye çalıştığım husus; sanal bir ülkenin var olduğu ve büyük kitlelerin bu sanal ülkenin içerisinde gerek kendi para birimleriyle gerekse de platforma has pek çok figür ile burada hatırlı sayılır zamanlar geçirmesidir. Topluluk içerisinde dünyanın her ülkesinden insanların bulunuyor olması nedeniyle metaverse; gecesi, sonu ve bitisi olmayan bir ülkedir ve buradaki kullanıcı davranışları muhakkak yakından incelenmelidir.

Modanın en lüks markalarından olan Gucci, Mayıs ayında Roblox platformunda sanal bir bahçe açarak sadece bu oyun platformunda

robloxa yani 4.115 dolara satışını gerçekleştirdi. Çantanın gerçeği bizim dünyamızda sadece 3400 dolar fakat büyük resmi görmek gerekirse Roblox platformu yılda 165 milyar kez avatar güncellemesi yapıp onları orada sanal aksesuarlarla süsleyen bir metaverse. Bu aksesuarlar 5.8 milyar kez el değiştirmişken akıllı marka yatırımcılarının böyle bir eylemde bulunması ve pazarlamada evren atlaması hiç garip olmasa gerek.

Metaverse ile elde edilmek istenen şey; gerçek dünya aktivite ve gereksinimlerini merkeziyetsiz, büyük platformların hakim olmadığı bir sanal dünyaya entegre ederek insanların benimseyebileceği yeni bir evren oluşturmaktır. Bu bağlamda VR (sanal gerçeklik) gözlükleri, kulaklıklar, bilgisayarlar, akıllı telefonlar gibi teknolojik araçları kullanarak insanların birbirleriyle iletişim kurabileceği, birlikte aktiviteler gerçekleştirebileceği, dünyanın farklı noktalarına erişebileceği ve istediği faaliyetleri yapabileceği üç boyutlu sanal ve artırılmış gerçeklige dayalı ortamları oluşturmak hedeflenmektedir.

Bu evrenin yeni hukuk nizamları ve kanunları kendi bünyesinde barındırması gerektiği hiç şüphesiz bir gereklilikten; bağımlılık, siber zorbalık, dolandırıcılık, kimlik hırsızlığı, güvenlik, gizlilik ve fikri mülkiyet endişeleri ise olası birkaç risklere örnektir.

30 yıl öncesinde bilgisayar çok pahalı ve ütopik bir makine işlevi görürken bugün neredeyse internetsiz evin dahi kalmamış olması, var olan dönüşümün metaverse kavramı için de bir gün geçerli olacağını ispatlamaktadır. Bununla birlikte seyrediyor olacağımız şey ise bu trene zamanında binip binemeyeceğimiz gerçeğidir.

Susmak

~~Söz~~

SUSMAK

Susmak; bazen cevapların en güzeliidir. "Söz gümüşse, süküt altındır" demiş atalarımız. Susmak; huyların, karakterin, efendiliğin bir ölçüsüdür bazen. Bazen de sessiz bir boyun eğistiğin gücünün yetmediği ve tükendiğin durumlarda.

Yerine göre, sessizce akıp gitmektir. Kendini, kendine teslim etmektir, Bir insanın kendi içiyle özüne dönmesi ve sinmesidir.

Geçmişe ve geleceğe verilen en güzel cevaptır. Bulutlu ve kasvetli gönül havalarında; bedenle, ruhla, sevgiyle, sempatiyle, empatiyle, canla ve başla yoğrulmaktadır.

Susmak; duygusal yüklü beyni ve yüreği kendi içinde sessizliğe gömmektir edeplice! Bazen de her şeyi anlayıp hayra yormaktır kendi halinde!

Susmak; bazen en büyük isyan bazen en büyük

“Kelimeler kifayetsiz kalacaksanız
susmalı insan, fazladan izahat
lisanen kabahattir.”

Cemil Meriç

kabullenmiş, bazense yorgun ve yorulmuş, yıpranmış, aşınmış bir ruhla baş başa kalabilmek için hiçbir şey söylemeden gidiştir.

Dinlemektir kendini, kendi içinde! Kendi başına, kendi sessizliğinin gölgelerinde ufku beklemek demektir. Kısacası kendini kendinde bulmaktadır susmak. Kendini bilmektir.

Susmak; konuşarak anlatamayacağın binbir həzeyanı kelam etmeden anlatabilmektir. Çünkü kelimeler bazen kendini anlatmaya yetmez. İçindeki binbir acayı, binbir hatırlayı ya da binbir endişeyi susarak ifade edersin. Konuşmak istesen de konuşamazsan, boğazında düğümlenir sözcükler. Kelimeler derya olsa da dindiremez susuzluğunu. Burada Cemil Meriç'i anmakta yarar var. Şöylediyor bu konu üzerine Cemil Meriç “Kelimeler kifayetsiz kalacaksanızsusmalı insan, fazladan izahat lisanen kabahattir.”

SEN TAZE BİR HABER MİSİN?

Adımı sormuşlar da heyecandan unutmuşum gibi sürekli, umudu düşündüm durdum. Bir çocuğun cevabını aradığı bir soruyu elinde defter-kalem meraklı gözlerle büyüklerine sorması gibi aradım umudu. Süreç bana umudun peşinden tempolu koşmam gerektiğini fısıldadı. Sonra kendi kendime "bu soru bana soruldu, cevabını ben vermemeliyim" dedim. En umutlu olduğum anı gözümde canlandırmaya çalıştım. Sevinçli bir haber aldığımda sekerek yürüdüğüm bir gün geldi aklıma. Evet, umut taze bir haber gibi idi. Haberin peşine düştüm ben de. Sokak röportajları yaptığım dönemlerde meseleleri birilerine sorup aktarmak çok kolaydı. Çünkü ben soru sorandım, sorulan değil. Cevaplamam gereken bir şey yoktu. Hâliye zihnim de yorulmuyordu. Uygun cevabı yayınlamak bir iletişim sanatydı. Ancak bu, topluma hizmet etmiyordu. İçerisinde ben yoktum. Duygularım, bir parçam yoktu. Devam etmeye niyet etsem de ayaklarım sürüyordu, benim için her şey bitirilmesi gereken bir iş gibi idi. Yürümüyordu. Baştan savma işlerin kaderiydi sessiz yenilgiler ve bitişler. Ben bunu yaşıyordum. Bismillah çekerek çıktığım yollardan eve skorsuz dönüyordum. Umudu bulamıyordum. Adı neydi, adresi kimdeydi ya da bu adres bende mevcut muydu? Ben hiçbir şeyin yanıtını bilmeden günlük prosedür perisi gibi yaşıyordum. Hâliye ilham da umut da benden uzaktı. Bir gün çalıştığım gençlik merkezine gelen öğrenciye sordum umut nerede, diye. Umut en tatsak olduğum yerde dedi. Afalladım. Beklediğim yanıt bu değildi, tatmin olmadım. Kafam karıştı, devam etmek istemedim ama yine de vazgeçmedim sormaktan. Olduğum yeri gözlerimin gördüğü kadarıyla görebilirim, perspektifim yalnızca gözümün gördüğü kadardır. Eğer bunu değiştirecek gücüm yoksa ve buraya mecbur isem umut buradadır.

BEN HABER OKUMAM Kİ

Bütün haberlerin yerini tutacak nitelikte ve süreklilikte haber yokken anlık iletilerin, bildirimlerin altında haber beklemek. Sabrı haberi beklerken öğrenirsin, umudu da haberin yoldayken. Neticeyi ve mutluluğu haberin gelince yaşarsın. Tezkeren gelir, okulun biter, işe girersin, bir yaşına daha girersin. Ama bütün bunlar anlık mutluluklardır. Bunu bilirsin. Seni diri tutan şey bir gün o haberin gelecek olmasıdır. Umudun boşça çıkması da o denli yıkıcıdır. Kişisel gelişim, astroloji, yaşam koçları, sağlıklı yaşam erleri, influencerlar ve精神ualizmcilerin hepsi umut pazarları. Çünkü umut her zaman satar. Politikada da satar, popüler kültürde de satar. Yeni bir şarkıl patlar ve bahar gelir. Global dünya sana sen göremezsin çekil kenara diyerek umudunu Amazon'dan sipariş etmeye yardımcı olur. İphone 12'ler, her türlü mac ürünleri, yeni kombinler, markalar, new age kremler, renkler, dokular, yiyecekler, egzotik kültürler, mekânlar, yeni yüzler, yabancı simalar, ambalajı sağlam sig insanlar ve daha niceleri...

Biraz yenilik, biraz da sanat tarihi. Filtreli fotoğraf, çağımızın umududur. Metaverse yeni dünyanın umududur. Yine her şeyin gözlüğü çıkarana kadar olduğunu bilmek korkunç bir realizm, belki üzücü bir patolojidir. Amerikan balonu rüyasından uyandığımızdan beri savaşlardan gözlerimizi alamıyoruz. Ortalık toz duman. Kim Kardashian ve Kanye West'ten ayrılmış, ancak Rihanna anne olacak işte. Destiny Child ayrınlı çok oldu. Britney Spears hâlâ özgür olamadı. Pop bize sattığı umuttan kendi nasiplenemedi. Bu yüzden kızgınız. İnadına sözümüz nefrete dönüştü. Düşmen gerekiyordu belki de. Daha yükseklerden en dibe. Ekonomik kriz varken saf, içi boş bir döngüden bahsedemezsün. Sürdürülebilir, bütün yatırımını tek bir ana kilitlediğin bitcoinvari yüksekten uçuşların olmamalı.

BANA UZAKTAN

SESLEN BELKİ DUYARIM

Madem neyin nasıl olması gerektiğini biraz gördük. O hâlde babaannemizin o sürekli göğsünde taşıdığı cüzdan gibi idareli kullanmamız gerekiyor içimizdeki umudu. Mesela her gün güneşin seni selamlamayacağını bilmelisin. Umut on adımda on iki adım demek değildir, sevgili okuyucu. Bu dediklerimi anlamam için sana yola çıkmayı tavsiye ediyorum. İçine doğru bir yol. O yolun pusulası da aradığın şey de sende. Küresel haberlerde bulamazsan umudu. Umarım kendinden başka bir şeyle ilgilenme kıskançlığını veren bu nadide coğrafyada sende o felsefe taşını bulabilirsın. Lafı yine çok dolandırdım. Ben de pazarlamacı değilim diyorum ama nerede... Ben umudu bir market kapısında birlikte kedi severken karşılaştığım bayanda buldum. Mülteciydi, sekiz yaşındaydı. Çat pat konuştuğum Arapçamla ona umut olmuştum. Hiç arkadaşı yokmuş buralarda. Garip olan şu ki ben de dilimi anlayan birine rastlamamıştım. O da bana umut olmuştı. Şimdilerde söz vermeden belirli günlerde birlikte kedi seviyoruz. O Türkçeyi ben de Arapçayı öğreniyorum. Muhtemelen tam olarak anlaştığımızda market kapısındaki kedimize isim vereceğiz. Kim bilir, adı Umut olur belki. belki Bayan, Emel der. Göreceğiz.

KYLE MAYNARD

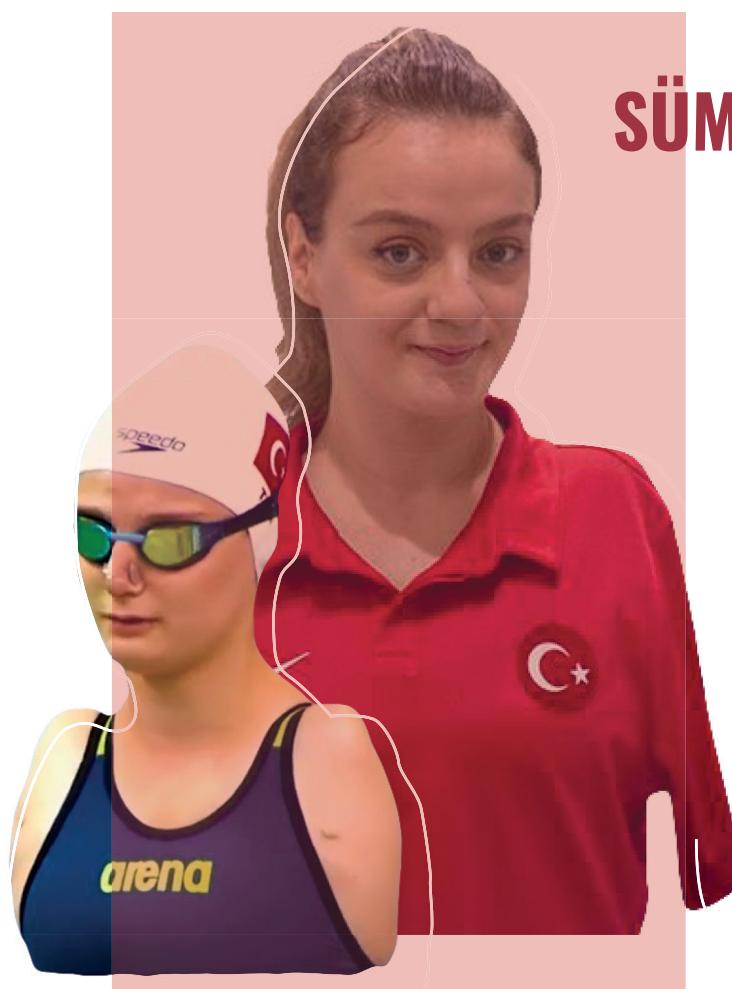
Amerikalı Kyle Maynard, çok yönlü bir kişidir. Girişimci, motivasyon konuşmacısı ve aynı zamanda da ekstrem atletidir. Konjenital amputasyon olarak bilinen; kolların dirseklerde, bacaklarında dizlere yakın kalmasına neden olan ender bir rahatsızılıkla dünyaya geldi. Hayatını protezsiz olarak yaşamaya karar veren Kyle, bağımsız olmak konusunda çok hassas olduğunu birçok platformda dile getirdi. Genç yaştan itibaren birçok sporla içli dışlı olan Kyle, şampiyon bir güreşçi, CrossFit Sertifikalı Eğitmen ve spor salonu sahibi, Karma Dövüş Sanatları sporcusu, dünya rekoru kıran bir halterci ve yetenekli bir dağçıdır. Bunların yanında Kyle Maynard, Afrika'nın en yüksek dağı olan Kilimanjaro Dağı'na (19.340 fit) ve Arjantin'deki Aconcagua Dağı'nın zirvesine (22.838 fit) sürünerek ulaşan ilk insanıdır. Hikayesini paylaşarak, insanları motive etmeye çalışan sporcudur, dünyayı engelliler için daha iyi bir hale getirmeyi ve onlara ilham vermemi kendine görev edinmiştir. Kyle bu amacını gerçekleştirmek için çeşitli ülkelere ziyaretlerde bulunup, binlerce öğrenci, sporcudan savaş gazisi ile buluşup "No excuse" felsefesini onlarla paylaşmaktadır.

SÜMEYYE BOYACI

Sümeyye Boyacı, 2003 yılında Eskişehir'de doğdu. Doğumundan itibaren iki kolu olmayan Boyacı, aynı zamanda kalça çıkışlığı rahatsızlığını ile dünyaya geldi. Gittiği bir akvaryumda gördüğü balıkların kolları olmadan yüzebilmesinden etkilenderek 2008 yılında yüzme sporuna adımlar attı ve 2013'te, antrenör Mehmet Bayrak ile çalışmaya başladı. 2008'den 2017'ye kadar birçok yarışmada dereceye sahip olan Sümeyye'nin ayrıca dünya ikinciliği bulunmakta.

Altın madalyalı Paralimpik yüzücü Sümeyye Boyacı, çeşitli platformlarda motivasyon konuşmaları da yapmaktadır. "Kollarım olmayabilir ama kimsenin görmediği kanatlarım var" sözleri ile herkese ilham veren Sümeyye Boyacı 8 Mart Dünya kadınlar günü rol modelleri serisinde yer alarak kollarının olmamasının hiçbir şeye engel teşkil etmediğini tüm yaşıtlarına göstermiştir.

ÜMİT BURUNLULAR

1975 tarihinde Çanakkale'de doğan Ümit Burunlular, kaporta ustası olarak çalışırken, 2004 yılında geçirdiği trafik kazası sonucu omurilik felci yüzünden tekerlekli sandalyeye mahkûm oldu. 2011 yılında arkadaşlarının desteği ile başladığı bilek güreşi sporunda 5 Türkiye, 2 Avrupa ve 5 dünya şampiyonluğu kazandı. 7 yıldır Avrupa'da ve dünyada rakip tanımayan milli sporcü Ümit Burunlular, son olarak Antalya'da düzenlenen 40'ncı Dünya Bilek Güreşi Şampiyonası'nda +75 Ağır Sıklet kategorisinde sağ ve sol kolda namağlup dünya şampiyonu oldu.

Türkiye Sakatlar Derneği Çanakkale Şube başkanı ve milli sporcü olan Ümit Burunlular kendisi gibi insanları spora başlamaları konusunda teşvik ediyor. Bilek güreşi sporunun olimpiyatlarda olamamasından yakınan milli sporcumuz "Yapmış olduğum sporun paralimpik olarak olimpiyatlarda yeri yok. Olimpiyatta eğer paralimpik olursa, Dünya Şampiyonası'nda sağ ve sol kolda kazandığımız bu madalyaları olimpiyatlarda da yarışarak ve olimpiyat şampiyonu olarak Çanakkale'ye kazandırmak istiyorum. Bu sporun gençler tarafından ilgi görmesi için bu şart." dedi.

CHEALSE MCCLEAMER

Chealsea McCleamer, daha altı yaşındayken ailesiyle birlikte geçirdiği trafik kazası sonucu yürüme yetisini kaybetti. Erken dönemde karşılaştığı ve hayatının geri kalanına yön verecek olan bu kazaya rağmen genç yaşta başladığı sporu bırakmadı. Ailesinin de desteğiyle basketbol, tenis ve atletizme yöneldi. Daha 12 yaşındayken ABD Paralimpik Atletizm Ulusal Şampiyonasına katılmaya hak kazandı. Hatta 14 yaşında Pekin'de düzenlenen 2008 Yaz Paralimpik Oyunları'nda ABD Takımının en genç üyesi oldu. Chealsea McCleamer 2010'dan 2019'a kadar birçok olimpiyat organizasyonunda madalya almaya hak kazandı. Chealse'e neden bu sporu yaptığı sorulduğunda şöyle cevap verdi: "Yeni şeyler denemek istedim, daha önce hiç böyle bir şey görmemiştim. İlk yaptığında kesinlikle beklediğimden daha zordu. Benim gibi hayatı bir adım geride başlamış kişilerin bu sporu yapabildiğini görünce bende yapabilirim dedim ve sanırım gerçekten bunu başardım ve birilerini yendim. Yaptığım iş şimdije kadarki en havalı şey gibi gelmişti ve hala da öyle".

Mustafa Cemil Efe

Hattatlığı uzanan bu yolculuğa çıkmaya karar vermenize vesile olan kişi kimdir veya ilham veren olay nedir?

Cocukluğum kitapların olduğu bir odada geçti. Babam sanat ile çok ilgiliydi. Hat sanatı dendiği zaman aklıma beş altı yaşlarındayken uyuduğum odadaki kitaplar gelir. Aslında bu sorunun cevabı net olarak şu ki; beni bu hususta teşvik eden ve beni bu yola sokan kişi babamdır. Bu yolculuğa, babamın almış olduğu kitaplar vesilesiyle çıkışmış olabilirim. Burada mutlaka anlatmak istedigim küçük bir anekdot var. Ben hat sanatına çok meyyal değildim. Biraz televizyonculukla ve o gibi işlerle ilgilendim. Ondan sonra babam beni, "Keşke hattat olsaydın, bir sanat ile uğraşsaydın." diyerek bu sanata teşvik etti. Ben de "Tamam o zaman başlayayım." dedim. Babamın isteği üzerine başlamış bulunдум. Aradan üç dört ay geçtikten sonra ise hat sanatının beni yakaladığını, bu sanatın benim hayatım olacağını fark ettim. Ondan sonra da çalışmaya başladım. Hat yolculuğu serencamında etkili olan kişi kesinlikle babamdır diyebilirim.

Bu yolculukta sizi en çok zorlayan şey ne oldu?

Hat sanatı yolculuğuna çıkmadan en yorucu ve en zor kısmı başlangıcıdır. Ben şimdi hocalık yapıyor ve talebeler yetiştiriyorum. Kendi öğrenciliğime baktığında sorunuz üzerinden bir değerlendirme yapacak olursam bu işe başlamak çok zor derim. Özellikle hat sanatı ile irtibat kurabilmeniz, kalemle kağıtla mürekkeple hokkayla bizim sanat malzemelerinde kullandığımız ipekle bıçakla irtibat kurabilmeniz ve o entegrasyonu sağlamanız ilk üç ayda gerçekleşiyor. En zor kısmı benim kanaatime göre ilk üç aydır. Ondan sonra iş birazcık daha kolay bir şekilde ilerliyor diyebiliriz.

Hat sanatında öncelikli olan estetik kaygılar mıdır yoksa yazıldığı mana mıdır?

Sanat hayatımda en çok önemsediyim ve beni en çok etkileyen kısım budur. Bu soru için teşekkür ederim. Bizim icazet diye bir sistemimiz vardır yani diploma almak. Diploma aldığımızda yani sanatkâr olduğumda estetik dediğimiz, görselin insanın bedî zevkine hitap eden kısmını o kadar önemsemem ki sürekli bu önemsemeyle eser ortaya çıkarmaya çalıştım ve teşbihte hata olmaz hep duvara tosladım. Çünkü bizim uğraştığımız iş, manevî bir iş. Yani İslam ile alakalı bir sanatla meşgulüz. Hat sanatı doğrudan doğruya Kur'an-ı Kerim'le ve hadislere hizmet eden bir sanattır. Bunu insanlara sunabilmek ve güzelliğini aksettirebilmek için en güzel şekilde yazarak yaparsınız. Ben yaşam ilerledikten sonra şunu fark ettim ki estetik dediğimiz şey; sanat eserinde ortaya koymuş olduğunuz metnin manası ile alakalı bir husus. Yani siz Kur'an-ı Kerim'den bir ayet-i kerîmeyi ben en güzel şekilde yazacağım deseniz ve sanatkâr olarak bunu ortaya çıkartmak için elinizden gelen bütün mücadeleyi sarf etseniz de diğer taraftan bu ayetin manasına dair hiçbir malumatınız olmazsa o zaman ortaya çıkaracağınız iş, çok ruhsuz, yavan ve sadece estetik değerleri olan bir sanat eseri olarak izleyicisine dokunmaz.

Bir eserin izleyicisine dokunabilmesinin yegâne formülü, sanatçısının yazacağı şeyin manasını kendi özüne alabilmesi ile mümkündür. Ben bunu fark ettikten sonra eserlerimde şunu yaptım; önce seçeceğim, yazacağım şey ne ise bunu benim çok iyi anlamam ve çok iyi idrak etmem daha sonra yazmam lazım diye düşündüm. Bu yolu seçtikten sonra karşıma söyle bir manzara çıktı; bir ayeti belirleyip yazmaya adım attığında onun kendi kendine ortaya çıkmaya başladığını fark ettim. Bu biraz iddialı olabilir. Nasıl kendi kendine ortaya çıkıyor diye düşünübilirsiniz. Tabii ki sanatçı bir şey yapıyor ama mana sizi o kadar etkiliyor ve o kadar derinden sarsıyor ki siz o ana kadar mesela 20 yıllık bir sanat hayatınız olsun bütün birikiminizi o sanat eserinde kullanmak mecburiyetinde hissediyorsunuz. Çünkü mana çok güçlü oluyor. Bu durumda sorunuzun cevabı için estetik kaygıyla sanat üretilmez, sanat sadece manaya hizmet için üretilir diyebilirim. Bu tabii sadece hüsn-i hat sanatı için geçerli olabilir, diğer sanatkârlar bu hususta ne düşünürler onu bilemiyorum ama bizim sanatımız için durum böyle.

Hattatlık yolunda ilerlemek isteyenlerde bulunması gerekenler nelerdir?

Sabır en önemli şey. Hep böyle başlarız. Liyakat, ilimle gelir. Bir insanın bir işte başarı gösterebilmesi, liyakatlı olabilmesi ancak ilim sahibi olması ile mümkündür. Çok ilginçtir ki liyakatlı insanlara iş vermek diye bir ifade vardır. Bir insanda liyakat olacak kio insana iş vereceksiniz. Hat sanatına başlamak için de belli bir liyakate ihtiyacımız vardır, belli bir bilgi birikimine ihtiyacınız vardır. Şimdi maalesef günümüzde söyle bir problemle karşı karşıyayız; her şeyden birazcık elde etme. Bir insan biraz hüsn-i hat sanatından öğreneyim, birazcık keman çalayım, azıcık piyano çalayım, seyahatlere çıkayım, kamp yapayım, aynı zamanda ebru da yapayım, aynı zamanda cilt, çini ve tezhip gibi klasik sanatlar ile de uğraşayım, resim yapayım diyebilir ancak bir insanın her şeyi bir anda başarabilmesi mümkün değildir. Sadece hat sanatını baz alacak olursak, bir öğrencinin yetişip mezun olabilmesi sadece 10 yıl sürüyor. Bu öğrencinin mezun olduktan sonra en az bir on yıl da sanatını geliştirmek için çalışması gerekiyor. Bu da toplamda yirmi yıl eder. Yirmi yıllık bir zaman dilimi içerisinde ancak öğrenebildiğiniz bir sanatın üzerine başka bir sanatı nasıl koyabilirsiniz? Bizim dinimiz de zaten bunu tavsiye ediyor. Bir şeye çok başarılı olun, bir şeyin üzerinde çok durun ve onunla meşgul olun. Biz bu problemi yaşıyoruz. Bir öğrenci eğer hat sanatı öğrenmek istiyorsa mutlaka ben sadece hat sanatı ile meşgul olacağım demesi lazım. "Hat sanatı kuma kabul etmez" diye bir tabir vardır. Öğrenci başka bir iş ile birlikte bunu yürütemez. En büyük tavsiyem bu olur. Sabır derken aslında bunu kastetmeye çalıştım. Bunlara ek olarak öğrencinin ilim elde etmesi lazım. "Hat sanatı nedir? Hoca ile talebe arasındaki münasebet nasıl olmalıdır? Bu işler nasıl yürütür?" öğrenci, bunların hepsini keşfetmekten sonra ancak yazıya başlayabilir ve bu yolda ilerleyebilir diye düşünüyorum. En büyük tavsiyem bu olacak.

Zembil Sanat Atölyesi

Hat sanatının kişisel tekâmülünüzü katkıları nelerdir diye sorsak ne dersiniz?

Zor soru. Hat sanatının kişisel tekâmülümize katkısı olumlu yönde konuşulacağsa bunu bizim konuşmamız doğru olmaz bunu başkalarının söylüyor olması lazım. Eğer olsunsuz yönde bir şey söyleyecek olsak bu sefer hat sanatına hakaret etmiş oluruz bu da yanlış olur. Aslında soru kendi içinde çok güzel ama bunu soru sorulan kişi cevaplayamaz. Bunu dışarıdan birinin cevaplaması lazım. Mesela en yakında aile bireyleri, talebeler bu soruyu cevaplayabilirler. Şunu söylelerlerse bizim için çok büyük mutluluk olur; Mustafa Cemil Efe, hat sanatına başlamadan önce çok agresif çok problemlî çok sıkıntılı bir adamdı ancak hat sanatına başladıkten sonra duruldu, biraz daha dinginleşti biraz daha insanlarla iletişimi kuvvetlendi ya da kendi kabuğuna biraz daha çekildi ve sessizleşti bunlar bence olumlu şeyler. Dışardan bir insan bizim hakkımızda böyle cümleler kurarsa tekâmül sorusunun cevabını daha doğru vermiş olabiliriz diye düşünüyorum.

Yakın zamanda büyük bir ilgiyle takip edilen, özenle hazırlanmış hatlar kadar çerçeveleri de göz kamaştıran güzellikte olan “Cevher” serginizin ve bu sergide bulunan “Her şey akar” başlıklı eserinizin hikayesini anlatabilir misiniz?

Cevher; varlığın özündeki maya, Öz, asıl ve gerçektir. Asıl manaya yönelmek... Sanatkâr, yöneldiği mananın derinine indiğinde cevher ile karşılaşır. Cevher dediğimiz şey, varlığın özündeki maya ise aslında bir şeyin olması gerektiği gibi yapılmasını sağlayan asıl ve öz ise bizler de buraya hizmet etmek zorundayız diye düşündüm ve sergimin ismini “Cevher” olarak belirledim. Benim bütün hayatım, bundan sonraki hayatım, sanat hayatım sadece cevhere hizmet etmek üzerinden gidecek Allah izin verirse. Bu serginin içinde yer alan “Her şey akar” ismini vermiş olduğum çalışma ise hat sanatının bütün kaidelerini ve kurallarını içerisinde barındıran bir eser. Nasıl? Bir kere ben bu eserde yedi kat semayı simgeliyorum. Tam ortada altın ile yazılmış Muhammed (sav) ismi var. Onun etrafındaki her bir katman diğer bir katmana altın oran ile bağlı bulunuyor. Bu eser, tahminlerime göre üzerinde 300.000'den fazla altın oran barındırıyor. Üzerinde Alak suresinin ilk iki ayeti yazılı. - Yaratan Rabbinin adıyla oku! O, insanı “alak” dan yarattı.- İlk indirilen ayet-i kerîmeler. Bu galaksivâri döngünün temsil ettiği hadise ise şudur: Kainattaki bütün yıldızlar, galaksiler inanılmaz bir hızla sürekli dönmektedirler ve bir daha asla geçtikleri yerden tekrar geçmemektedirler. Yani kainat o kadar büyültür. “Her şey akar”; bugüne kadar hazırladığım eserler arasında müthiş derecede özen gösterdiğim ve kıymet verdigim, özel eserlerimden birisidir. Hem amaç olarak cevhere dokunma

cihetile çok mühimdir. Bu sebeple serginin hemen başına asılmıştır bu eseri. Oldukça büyük bir ilgiyle karşılandı. Ayrıca bu eseri günümüz anlayışına yönelik dijital art olarak da sergiledik. Bunda mapping teknolojisi kullanıldı. Üç katmandan oluşuyor, insan gözü algılayamaz, sadece cep telefonu ile görebileceğiniz bir teknoloji. Sinevizyon görüntüsü gibi algılanan görsele cep telefonunuzu tuttuğunuz zaman en üstte bulunan katman duvarın dışına çıkar ve bu sadece cep telefonundan görülebilir. Özellikle yan tarafa geçtiğinizde galaksivâri döngünün sanki duvarın dışında cereyan ettiğini fark edersiniz. Bu da eserin kendi içinde bir kerameti olarak bana bir his veriyor. 45 gün boyunca yaklaşık yüz bin kişi izledi bu sergiyi bu yüz bin kişinin belki en az doksan dokuz bini bu eserden etkilendiler, manasını merak ettiler, videosunu çektiler. Belki de bir sanatçı için bundan daha güzel bir şey olamaz. Bu eseri ve “Cevher” sergisinin hikayesini bu şekilde özetleyebilirim.

BANJALUKA'DA MURADIYE

Ülkemizde oldukça popüler olan Bosna-Hersek hakkında bilgilerimiz genellikle sınırlı kalmıştır. Birçoğumuz Saraybosna'yı, Mostar'ı, Travnik'i biliriz ama Bosna-Hersek'teki diğer şehirlere gidenimiz oralarda neler olduğunu bilenimiz azdır. Fakat Bosna-Hersek'e gerçek anlamda ilgi duyanların Banjalukayı da bilmesi icap eder. Biz de bu yazında Banjaluka'da neler oluyor bu şehrin Boşnaklar için önemi nedir gibi soruları 4 yıl önce başlatılan Muradiye geleneği çerçevesinde açıklayacağız.

Öncelikle bilmeyenler için hatırlatmak gerekir ki Bosna-Hersek iki entiteye bölünmüş bir siyasi yapıya sahiptir ve bunun %51'i Bosna-Hersek Federasyonu %49'u Republika Srpska (Sırp Entitesi) dir. Sırp Entitesi kendi içinde özerk bir yapıya sahiptir ve fiili başkenti Banjalukadır. Banjaluka'nın önemi de buradan gelmektedir. Bosna-Hersek'te 1992-1995 yılları arasında gerçekleşen savaş şehirlerin homojen

nüfuslara sahip bir hale dönüşümünün yolunu açmıştır. Banjaluka 20. Yüzyılın ortalarına kadar Müslümanların çoğulukta olduğu bir şehirken Sosyalist Yugoslavya döneminden itibaren Müslümanların nüfusu giderek azalmaya başlamıştır. 1991 yılında yapılan nüfus sayımında Müslüman Boşnaklar şehirdeki nüfusun %15'ini, Sırplar %54'ünü oluşturmuş ve kalan nüfus da diğer etnik gruplardan meydana gelmiştir. Savaştan sonra 2013 yılına gelindiğinde ise Müslüman Boşnakların nüfusu %4'e gerilemiş ve bu nüfusun çoğuluğu da köylerde yaşamaya başlamıştır. Sırp nüfusu ise yüzde %90 civarına çıkmıştır. Hal böyle iken Boşnakların bir zamanlar çoğuluğu oluşturdukları ve gerek maddi gerek manevi yapılarla kendilerine mál ettiğleri şehir bugün ayrılıkçı Sırpların fiili kontrolü altındadır ve Müslüman kimliğini kaybetmiş gibidir. Ayrılıkçı dedik

çünkü Bosnalı Sırplar ülkeyi belli aralıklarla tehdit edip bağımsızlık ilan etmek istediklerini açıkça belirtmektedirler ve bu uğurda çeşitli girişimlerde bulunmaktan da geri durmamaktadırlar. Bosna-Hersek'in maddi ve manevi bütünlüğü söz konusu olduğunda Boşnakların Banjaluka'da yapacağı her türlü girişim ayrıca önem kazanmaktadır.

Bosna-Hersek müftülükler ve müftüler kanaat önderleri olarak çok önemli rol oynarlar. Bu bağlamda Sırp entitesindeki tek müftülüğün başındaki isim olan Müftü Nusret Abdibegovic Banjaluka'nın hem siyasi, hem dini, hem de sosyolojik yönlerini dikkate alarak çeşitli girişimlerde bulunmuştur. Yazımızın da başlığını teşkil eden Muradiye geleneği Abdibegovic tarafından tasarlanmış ve son 4 yıldır uygulanmıştır. Bu geleneğe göre her yıl Regaib Kandilini takip eden gecede Bosna-Hersek'in dört bir yanından din adamları, kanaat önderleri, tasavvuf erbabları, dini kurumların gençlik teşkilatları ve yüzlerce gönüllü Müslüman Banjaluka'daki Ferhadiye Camiinde bir araya gelmektedirler. Şehirdeki Müslüman nüfusun azlığı düşünüldüğünde o gün orada bu kadar çok Müslümanın bulunması Muradiye geleneğinin ciddiyetini gösterir. Şehrin kaybolan Müslüman kimliğinin yeniden kazanımında Muradiye geleneği önemli bir rol oynayacaktır.

Muradiye geleneği Boşnakçada Banjalucka Muradija şeklinde adlandırılır. Muradiye kelimesi anlaşılacağı üzere dilimize de geçmiş olan bir

kelimedir ve istek, gerçekleşmesi arzu edilen şey anlamına gelmektedir. Bu anlamda sembolik bir isimdir çünkü Muradiye geleneğinde arzu edilen şey Boşnakların bir araya gelmesi, Banjaluka'daki Müslümanlarla dayanışma gösterilmesi ve oradaki Müslümanların milliyetçi Sırp nüfus içerisinde rahatça yaşamasının gerçekleştirilmesi, dini bir geleneğin ötesindeki esas hedeftir. Müslümanların azınlıkta kaldığı, şehrin dört bir yanında savaş suçuları Ratko Mladic ve Radovan Karadzic gibi kişilerin sevgiyle anıldığı, ayrılıkçı tehditlerin ulu orta savrulduğu bir şehirde Müslüman olmak nasıl bir duyu hepimiz anlayabiliriz. Bunun da ötesinde Bosna-Hersek devletinin mütemmim bir cüzü olan Banjaluka şehrinde Muradiye geleneği gibi etkinliklerle Müslümanların oradaki varlığının gösterilmesi Sırplara açık bir mesaj da göndermektedir. Muradiye gecesinde konuşma yapan Banjaluka Müftüsünün duası geleneğin özünü bize söyler: "Banjaluka'da Muradiye dua ile güçlenmeye ihtiyaç duyanlarla birlikte olma niyetimiz ve gerçek arzumuzdur. Muhtaç, tehlikede, terkedilmiş olanlar dua ile güçlenir. Dua edenler Allah'ın yardımını alarak daha bilinçli, daha sorumlu ve hak yolunda daha ısrarcı olurlar. Nitekim Hadis-i Şerifte belirtiliyor ki sadece dua ve sadaka insanın kaderini değiştirebilir." Sonuç olarak diyebiliriz ki Bosna-Hersek'in bütünlüğü ve Boşnakların vatanı oluþu dualarla başlatılmış ve öyle devam etmektedir. Allah muradlarını kabul etsin.

Mehmet Güllüoğlu için umut neyi ifade ediyor?

Bu dünyanın bir imtihan dünyası olduğunu ve hayatın aslında hiçbir zaman tek düz bir çizgi üzerinde gitmediğini, zor günlerin ve güzel günlerin birbirinin peşini kovaladığını biliyoruz. Zorluklar içinde kolaylıkların, kolaylıklar içinde zorlukların ya da kolaylıklar içinde de ayrı imkanların olduğuna inanıyorum. Bunu da dünyanın farklı yerlerindeki gerek çalışma hayatımda gerekse bireysel hayatımda gördüm. Birçok duygunun olduğu gibi umudun da aslında insanlara özel olduğunu, yarılara ve geleceğe dair insanın içinde gelişen bir iç çekme gibi durduğunu düşünüyorum. Umudunu kaybettığı noktada ise insanın karanlık dehlizlere düşüğünne inanırı. Hele bir de Müslüman olarak; umudun imanı bir görev olduğunu, aynı zamanda da umudun

sanki inancın bir parçası olduğuna inanırı. Şu an dünya üzerindeki 8 milyar insanın birbirinden belki neyi umduğu ve neye, ne için umut beslediğine göre ayrıldığına inanırı. Gerek Afrika'da gerek bugüne kadar çalıştığım dünyanın çeşitli yerlerinde, insanların çok zorlu hayat koşullarında yaşadığına şahit oldum. Ama insanların umudunu kaybetmediğinde mutluluğu da kaybetmediğini gördüm. Yani umudunu kaybediyorsan eğer; iyi şehirlerde ve iyi ülkelerde güzel koşullarda yaşıyor bile olsan tepe üstüne gidiyor, kendini zor koşullar altındaymış gibi hissediyorsun. Ama umudunu kaybetmediysen eğer Suriye'deki savaş ortamında da olsan yahut Afrika'da derin yoksullğun ortasında bile bulunsan mutlu oluyorsun. O yüzden bu durumu; umut eşittir mutluluk gibi formülüze edebiliriz.

Hocam hâlihazırda sürdürmüştiniz olduğunuz Tanzania büyükelçiliği göreviniz var. Daha önceki çalışmalarınız sebebiyle de mazlum coğrafyalarda; Afrika'daki pek çok ülkede bulundunuz. Oralarda yaşayan halkın umut kavramına olan bakışını nasıl ifade edersiniz?

Insan neyi umar? Daha iyisini umar. Bizim Türkiye'de hayal etmeyeceğimiz nimetler burada onların umudu. Çok sevdiğim bir karikatür vardır. Arabası olan; daha iyi arabayı hedefler, otobüsle giden; araba almayı hedefler, bisikletle giden; araba almayı hedefler, otobüsteki; bisiklettekine imrenir, ayağı olmayan bir insan ise hepsine imrenir. Bizim için Türkiye'de bir bisiklet artık insanların yüzde doksan dokuzunun ulaşabileceği bir ürün. Burada ise bir çocuğun bisikletinin olması demek, o çocuk için inanılmaz güzel bir nimet. Çünkü o çocuğun hayali bu bisiklet, onu umuyor ve onu hedefliyor. Birisi Afrika'daki bir çocuğa "Ne alayım sana?" diye sorsa o da "Bisiklet!" dese mesela bu o çocuk için çok kıymetli bir hediye olabilir. Avrupa'daki, Amerika'daki ne yazıkki Türkiye'deki varlıklı insanların artık belki de doyum noktasına geldikten sonra hayattan beklentileri değişiyor. Umudu değişiyor ya da umudu azalıyor. O yüzden umut; çok göreceli ve insandan insana değişen bir kavram aslında. Ne yazıkki buralarda insanlar maddi durumları kötüleştiğçe, fakirlikleri arttıkça daha çok şey umuyorlar. Bizim için çok basit gözüken şeylerin buralarda çok büyük önemi var. Bu coğrafyalarda görev yapmanın çalışanlarına güzel bir hediyesi var; daha çok şükrediyorsunuz. Kendi evinize

döndüğünüzde elektrik düğmesine basınca elektiriğin geliyor olması, yaşadığınız yerde bir su şebekesinin var oluşu, musluğunu çevirdiğinizde suyun akıyor olması buralarda inanılmaz kıymetli bir hadise. Bu yüzden daha çok şükrediyorsunuz, daha çok kıymet veriyorsunuz, elinizde olanı etrafınızla daha çok paylaşıyorsunuz. Bu tür coğrafyalarda çalışırken diğer bir taraftan insanların zor yaşam koşullarında hayatlarını sürdürmeye çalıştığını da görüyorsunuz. Bu açıdan zor ama buralarda insanlar mutlu. Niye? Çünkü etrafiyla kıyaslıyor insan. Etrafindakileri daha fakir görünce kendisini iyi olarak konumlandırıyor, fakir ama sağlıklıken, sağlığını iyi olarak konumlandırıyor. Herkesin varlık yarıştığı bir ortamda ise bu sefer başka dertler ortaya çıkıyor. Örneğin Suriye'de çetin kış koşullarının içinde, oyun oynayan mutlu çocuklar görebiliyorsunuz. Türkiye'de ise belki bizim çocuklarımız mobil oyunlardan başını kaldırıyor, sıcak evinde, cep telefonu, tablet var, iyi bir okula gitmekte, ama ona rağmen dahi mutsuz olabiliyor. Umut gibi kavamlar, iki kere ikinin dört etmediği, her zaman matematiğin çalışmadığı, daha çok insan ruhu ve psikolojisinin çalıştığı kavamlardır. Buralarda çok zorlu koşullarda yaşamını sürdürmenin ama çok mutlu, çok gülen yüzlerle karşılaşabiliyoruz.

Hocam AFAD başkanlığı yaptığıınız dönemde bizatihı saha çalışmalarına katılıp destek sunduğunuza şahit olduk. Buralarda, ümitlerin tükendiği noktada bir umut nüvesi yakaladığınız an ya da olay oldu mu? Bizimle paylaşabilir misiniz?

Afetlerde, bizatihı arama kurtarma çalışanı arkadaşlarımın yanındaki başkanları olarak orada bulundum. Başkanlar sahaya inmez başkanlar enkaza girmez diye bir şey yok. Bilakis bunlardan mutlu olarak arkadaşlarımın yanındaydım. Bir de umutlar tükenmiş, şimdi bir süper kahraman gelecek diye bir şey yok. Sonuçta depremin müsebbibi de biz değiliz, ne yazık ki o binaların yıkılmasına sebep olan da biz değiliz. Biz, orada bekleyen insanlara yakınlarını en kısa sürede ulaştırmaya çalışan insanlarız. Afet konusunu belki ayrıca uzun uzun konuşmak lazım fakat afet konusu aslında insanların da dahil olduğu bir süreç. Siz bugün evinizi iyi yapmazsanız yarın bir deprem olur eviniz yıkılır, bunun adına afet deriz. Halbuki öyle değil. Evi düzgün yapmayarak afeti aslında biz kendimiz getiriyoruz. Bir depremde, biz enkaz altında yaralı ya da vefat etmiş vatandaşımızı ararken, biz o kişiye ulaşıcaya kadar zaman durmuyordu. Yani on saat geçmiş, yirmi dört saat geçmiş, kırk saat geçmiş değil; bizim için mümkün olan en kısa sürede ulaşmak önemliydi. Çünkü enkaz yiğinlarının altında çok uzun saatler geçirmesine rağmen canlı çıkabilen vatandaşlarımız oluyordu. Bizim için en ufak bir emare bile umudu devam ettiriyordu. Afet ya da kriz ortamları çok ilginçtir. Bazen bir kişi kaybolur. O kişinin ailesine cesedini vermeniz bile çok kıymetlidir. Çünkü artık bir mezarı olacaktır. Belli bir süre sonra o psikolojide bu artık kabul edilir, çalışanların hakikaten elinden geleni yaptığına şahit olunur. Hakikaten bunu samimiyle söylüyorum, bugüne kadar hiçbir çalışmamızı aksattığımızı söyleyemem. Çalışan arkadaşlarım ve ekipler canla başla gayret gösterdiler ve gerçekleşen sel, heyelan ve depremlerde vatandaşlarımızın %99,9 una

ulaştılar ancak bazen sel ve heyelanlarda öyle bir güçle karşılaşırsınız ki kilometreler boyunca uzanan bir dere hattı; çok geniş ya da çok dar oluyor. Dolayısıyla zorlu coğrafyalardır ve bulamıyorsunuz. Depremlerde ise sonuçta belli bir enkaz olduğu için böyle değil. Özellikle heyelan ve sellerde gezegen enerjisi, yağmur ve sel sizin bireysel bütün çabalarınızın üstüne çıkabiliyor. Orada mümkünse bir kişinin ailesine cesedini, cansız da olsa bedenini verebilmek dahi çok kıymetli oluyor. Biz de elimizden gelenin hepsini yapıyoruz. İnsanlar bu çabayı görüyorlar. Sonra insanlar gerisini takdir ediyor. Aradaki iletişim de düzgün bir şekilde kurmanız gerekiyor. Bu hasta doktor ilişkisinde de böyledir. Diyelim ki bir doktor, en ileri seviyedeki kanser hastanın kendisine ve yakınlarına durumu düzgün bir şekilde anlatırsa orada umudu da iyi yönetmiş olur. Allah her türlü kapıyı açandır ama aynı zamanda fiziki, biyolojiki, kimyayı ve tıbbı da yaratandır. Yani kendi kurallarını koymuştur. Biz mucizelere de inanızıza ama onun bile bir sistematik halinde olduğunu düşünürüm ben. O yüzden bir taraftan umudu, akılla ve süreçle anlamak gerektiğini düşünürüm. Yani siz çalışmayaçaksınız ama sınavdan full yapacaksınız. Bu çok umut edilir bir şey değildir. Siz çalışırsınız, hakkını verirsiniz ve sınavda da heyecanlanmadan başarıyla geçmeyi umut edersiniz. Yani böylece hem fiili duayı hem kalbî duayı yaparsınız. Fiili dua yapmadan kalbî duayla yetinmek insanın biraz da kendisini kandırmaması demektir diye düşünüyorum. Biz de bugüne kadarki o zorlu koşullarda hem fiili duayı yerine getirdik hem de manevî anlamdaki dil ile kalp ile duamızı yerine getirdik. Bakalım Allah bundan sonrası için ne nasip edecek.

Hocam Twitter üzerinden sizleri takip ediyoruz. Yaptığınız paylaşımlarınızdan aslında şunu fark ediyoruz; acılı olayları, sıkıntılı durumları hep ümitvar şekliyle yansıtıyorsunuz. Acaba Mehmet Güllüoğlu, karakter anlamında da bardaşa dolu tarafından bakmaya eğilimli miydi? Yoksa gördüğü sıkıntılar, yaşadığı tecrübeler mi onu ümitvar hâle getirdi, biraz bahsedebilir misiniz?

Sosyal medya platformlarındaki algoritmaların insanın tanınmasına vesile olduğunu biliyorum. Ben genelde sosyal medyaya yazarken iki şeyi güdüyorum. İlk olarak; sanki kendi kendime not alıyorum; yanı orada söylediğlerimi önce kendime söylüyorum. İkinci olarak da özellikle genç kardeşlerimle konuşuyorum. Makamların ve mevkilerin hepsinin gelip geleceğini, kubbede hoş kalacak sedanın bir kısmının da gülen bir sima olacağına inanıyorum.

Eğer bir yönetici ciddiyetinden ve yerine göre insanlara tavrını göstermesinden çekinmeden genel olarak güler yüzlü olursa, ekip ruhunun daha iyi oluştuğuna ve karşılıklı iletişimim daha kuvvetli geliştiğine inanıyorum. O yüzden sosyal medyada da genç kardeşlerimizle konuşurken genelde kişisel hesap olarak kullanmaya çalışıyorum. Kurumsal hesaplarda da gerek AFAD, gerek Kızılay gerekse büyikelçilikte, kurumsal ilişkiyi başka tutmayı ve kişisel ilişkiyi de başka tutmayı önemsiyorum. Günlük hayat içerisinde arkadaşlarımla konuşurken de tebessüm etmemi ve ettirmeyi önemserim. Hayatın böyle daha güzel ve daha yaşanabilir olduğuna inanıyorum. O yüzden normal hayatı nasılsam sosyal medyada da öyle olmaya çalışıyorum. Ayrı bir kimlik sunmaya çalışmıyorum, hatta ondan korkarım.

Hocam birçok ülkeyi ziyaret ettiniz ve aslında birçok krize de şahitlik ettiniz. Bu şahitliğinizin sizdeki umut serüvenine nasıl bir etkisi oldu?

Aslında; çalışığınız kadar daha somut umut bekliyorsunuz, bunu öğrendim. Çocukken daha çok olmayacak duaya âmin diyorduk ya da belki daha saf umutlar besliyorduk. Fakat artık şunu gördüm; fiili olarak çalışırsanız Allah da sizin dualarınızı kabul ediyor. Yani sadece dil ile söylem yeterli değil. Demek istediğim buzullar erimesin diye umut etmenin bir anlamı yok, buzulları eritmek üzere bir çaba gösteriyorsan bu daha anlamlı. Biz Hanefi mezhebindeniz ama itikâdî

mezhebimiz de olarak da Maturidîyiz. Maturidilikte akıl çok önemlidir. Gayba iman da akı kullanmak da vardır. Çünkü bu durum, sizin çalışmanızı da belirler. Burada esas olan ben bu kadarım deyip geri çekilmek değil, aklını kullanıp elinden gelenin en fazlasını yapmak ve sonrasında teslim olmaktadır. O yüzden yaş geçtikçe çalışmanın önemini daha çok anladığımı ifade edebilirim, sanırım çocukken ve gençken bu daha az anlaşılıyordu.

Son olarak okuyucularımıza ne söylemek istersiniz?

Umut... Duyguları konuşmanın önemli olduğuna inanırıım. O yüzden edebiyatin, bazen bir şiirin ya da bir beyitin, bir şarkının yahut çok özel kelimelerle olmasa bile dost ile yapılan iki muhabbetin yerini hiçbir şeyin alamayacağına ve bunların insan için çok özel şeyler olduğuna inanırıım. İnsanı insan yapan; ailesi, arkadaşı ve dostudur. Robotlar geliyor, akıllı

evler icat ediliyor, akıllı telefonlar geliştiriliyor ama ne şiirin ne de bir dostun bunların yerini tutabileceğini düşünmüyorum. Nihayetinde; bize verilen ve eninde sonunda bitecek olan bir hayatımız var. Bizi okuyan arkadaşlarımız da hayata ve umut kavramına bu yöneden bakarlarsa; hayattan keyif alarak, biraz tadını çıkararak ama ödevlerini de yaparak tamamlayabilirler diye umut ediyorum.

BİR YOLDAŞI BEKLERKEN ONA OLAN KONUŞMALAR

Her sene, sana en ihtiyaç duyduğum anda gelip beni buluyorsun ya! Nasıl teşekkür etmeliyim, gerçekten bilmiyorum desem bana inanır mısın? En yakın yoldaşım olmanın senin için ne büyük bahtiyarlık olduğunun farkında olmadığımı mı düşünüyorsun? Bunda oldukça samimi olduğumu söylesem yalan olmaz.

Ah! Senin ne kadar candan bir dost olduğunu kim bilebilir ki? Sana bir isim vermem gerekseydi “Sır” demeyi tercih ederdim çok net olarak. Sırları senden iyi kim bilebilir, kim senden daha gizemle saklayabilir, bu ağır yükün altına girerek O’na sağ salim ulaştırabilir?

Bir ay sürecek yolculüğumin her anında senin yanındayım biliyorsun. Dikkatimi çekmedi değil; hep bir ay sürüyor yolculüğüm, hep bir ay sürüyor yoldaşlığın, ne bir fazla, ne bir eksik. Tam zamanında geliyor, yine tam zamanında gidiyorsun.

Söylemeden edemeyeceğim bir şey daha var ki bu çok önemli; ancak seni beklersem yoldaşım oluyorsun dostum. Haksız mıymış? Belki de içinden en büyük kusurun beklememek” diye geçiriyorsun. Söyler misin illaki beklemem mi gerekiyor hep seni? Ansızın gelsen, düştüğüm dipsiz kuyuda beklerken “Hadi gidelim.” desen, “Bu yalnızlıkta nedir, neden karanlıktasın?” desen, “Bak ben geldim, arkadaşın, sırdaşın, can yoldaşın.” desen, “Sensiz olmaz.” ,“Asla olmaz.” desen.

Bir aylığına geliyorsun ama bazen bin aydan daha uzun kalıyor bazense gelişin ve gidişin bir gün kadar sürüyor. Anlamakta zorlanıyorum

bu durumu. Senin için on bir ayın sultانı diyor insanlar. Gerçekten öyle misin? Neden sadece on bir ayın sultanısan? Kime geldiysen onun mu sultanısan? Kime gelmediysen onun sultani değil misin? Benim sultanım olmazsan yazık mı bana, eyvahlar mı olsun benim için?

Canım arkadaşım, can yoldaşım. Henüz gelmedin ama daha önce hep gelmiştin, yine gelirsin biliyorum. Beni almadan yanına gitmezsın, beni bırakmazsan değil mi? Sensiz geçen on bir ay ne de zordu biliyor musun? Çabuk gel ki anlatıvereyim hepsini bir çırپıda. Bana uğramadan gidişlerinden olsa gerek seni bekleyişlerim bazen çok uzun sürüyor. Seni beklemiyorum diye beni yanına almadan gidişlerin gerçekten çok acımasızca!

Dile getirmem gereken bir durum daha var sultanım. Seninle yürüken iyide, sen gittiğinde neden kötü oluyor, bir anda her şey eski haline dönüyor? Bunu da anlatmalısın bana, aslında çok şey anlatmalısın ama belki de sadece bunu anlamalıyım.

Bir döngünün mü içindesin sevgili yoldaşım? Bu soruya şaşırmış lütfen çunku aynı yerden başlayıp, aynı yerde bırakıyorsun. Tavaf ediyorsun sanki durmadan; zannediyorum O’nu!

Bekliyorum can kardeşim. Tuhafta hızla akıyor her şey ve işin kötü tarafı O’na doğru değil, O’ndan gayrı ne varsa onlara doğru koşuyor. Şimdi değişik bir dünya senin gelmeni bekliyor belki ya da hiç beklemiyor seni. Umarım hemen gitmezsın, bin yıl süren bir günde taşırsın bizleri yükseliğe.

UKRAYNA

RESMİ DİLLER:

Ukraynaca

YÖNETİM SİSTEMİ:

Parlamentler - Başkanlık

PARA BİRİMİ:

Grivna

HARİTA

TARİHSEL GELİŞİM

kiev knezliği

Litvanya-Lehistan hâkimiyeti

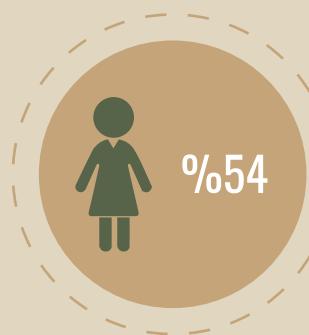
Rus-Osmanlı hâkimiyeti

Kazaklar ve Hatmanlık Devleti

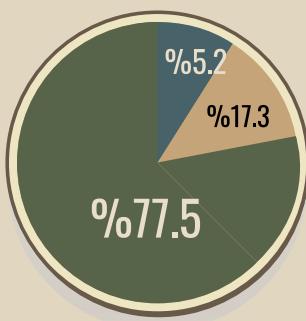
Bağımsız Ukrayna Devleti

NÜFUS

- World Population Review verilerine göre Ukrayna'nın mevcut nüfusu 43.258.812'dir.
- Ukrayna nüfusu, toplam dünya nufusunun %0,55 'ine eşittir.

ETNİK KİMLİK

	Ukraynalılar
	Ruslar
	Romanyalı,Beleruslu,Moldovalı,Kırım Tatarı,Bulgar,Polonyalı,Ermeni vs.

NEYMIŞ EFENDİM
RAMAZAN GELİYORMUŞ,
MANEVİYATMİŞ,
İBADETMİŞ... BEN SENİN
ÇİĞERİNİ BİLİRİM LAN!
SEN SADECE GÜLLAÇ
YİCEN DİYE MUTLUSUN!
İTİRAF ET!!

RAMAZAN GELDİ...
INTERNET GEYİKLERİ BİRAZDAN
BAŞLAR... SAHURDA BEN,
İFTARDAN SONRA BEN, DUST 2
İÇİN İFTAR VAKTİ, NİHAT
HATİPOĞLU VE DAHA NİCESİ...
BU YIL PAYANABİLİR MİYİM
BİLMİYORUM... AKLIMA TEK BİR
YOL GELİYOR O DA BU ŞEYDEN
KURTULMAK...

RAMADAN
MUBARAK

Yer Elması

Yağmurla bir meselem yok sıkboğaz etmese yalnızlığı
Sızılı ıssızlıklara kovmasa ne meselem olur ki onunla
Vestiyerde bırakmaya umidi, asılmış bir dul kadın gibi
Hiçbir şey yaşanmamışcasına orta yerde bırakmaya insani

Her bir damlacık ilk düşüşü hatırlattığı için mi yaralayıcı
İlk günah heyecanından bir yerinme mi var bu ıslaklıktı
Alaysı bir çileme mi bitmek bilmeyen çilemize nispetle
Eyerleme fiilinin lügatlerden kalkmasından dolayı mı

Çömezliğimiz gideceğe benzemiyor çünkü bu talimgâhta
Çekeceğimiz ceremesi çok çamur ve nefesle karılmışlığımızın
Ayrıksı bir gramerle seslenilmemizin mat bulutların ötesinden
Yabansı bir nefisle kent meydanında çarmıha çakılışımızın

Gökten üç elma düşmüş diye bitmeyecek maalesef bu masal
Çamursu yamru yumru bir yer elması bizim yazgımıza düşen